

AKADEMSKI LIST

ISSN 3043-7504 [TISAK]
ISSN 3044-2044 [ONLINE]

Novine Sveučilišta u Zagrebu

Travanj 2025. | Broj 13

DODIJELJENE GODIŠNJE NAGRADE MLADIM ZNANSTVENICIMA I UMJETNICIMA

ZNANOST

**Svjetski tjedan svjesnosti
o karcinomu usne šupljine,
glave i vrata**

7

VIJESTI

**Desetljeće studija
veterine na engleskom
jeziku**

19

KULTURA

U Hrvatskoj je prvi put
izvedena opera
Hipolit i Aricija

29

Studentski
je život
u Zagrebu
fantastičan

STR. **17**

**PREDSJEDNIČKA ODLIKOVANJA
ZA SVE ŠTO JE NAPRAVLJENO
NAKON POTRESA**

STR. **8**

**Prof. dr. sc.
NINO ŽGANEC**
predsjednik
UNIC-ova Savjeta

STR. **21**

IV. MUZZA TJEDAN ZNANOSTI

„Tata, želim biti znanstvenik i graditi vjetroelektrane!”

Ovogodišnji MUZZA festival znanosti privukao je više od 15 tisuća djece, mladih, njihovih učitelja, nastavnika i roditelja koji su tijekom četiri dana, istražujući i pritom se zabavljajući, otkrili nevjerojatne zanimljivosti i činjenice, vidjeli razne izume i doznali kako ih znanost može nadahnuti do novih otkrića

PIŠE: Ana Konta
FOTO: Branko Nad i Leon Ginder

P oput maloga grada gdje caruje znanost i izvode se razni eksperimenti, isprobavaju nove tehnologije i mogućnosti, otkrivaju fascinantni svjetovi i vizualni efekti doimala se zagrebačka Kajzerica i zgrada rektorata Sveučilišta u Zagrebu gdje se od 10. do 13. travnja održavao IV. MUZZA Tjedan znanosti. Više od 15 tisuća djece i mladih imali su priliku, zabavljajući se i istražujući, potpuno besplatno zakoračiti u čudesni svijet znanosti, pronaći odgovore na pitanja o tajnama svemira, robotima, stvoriti vlastite skladbe pomoću digitalnih alata, istražiti utjecaje otpada na okoliš i barem na trenutak osjetiti kako je biti znanstvenik.

U dvoranama i paviljonima uz sveučilišnu zgradu, glavni organizator Tjedna znanosti udruga MUZZA, uz svoje partnere, sponzore i izlagače, znatiželjnicima i zaljubljenicima u inovacije i otkrića ponudila je čak 150 interaktivnih radionica, predstavljanja i izložbi raspodijeljenih u 13 tematskih cjelina.

Ovogodišnje izdanje MUZZA festivala znanosti doista je obilovalo mnoštvom zanimljivih i zabavnih sadržaja. Grado-vi budućnosti, Planet u ravnoteži, Tajne svemira, Bolja budućnost, Mozak i emocije i Molekulandija samo su neke od cjelina u sklopu kojih su posjetitelji mogli uživati, čuditi se i spoznati pravu snagu i moć znanosti i tehnologije.

Na svečanom otvorenju IV. MUZZA Tjedna znanosti nazočne je pozdravio rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić.

„Znanstvenici koje stvaramo i odgajamo na sveučilištima ljudi su koji pomiču granice kreativnosti. Njih krase brojne osobine: zainteresiranost, zaigranost, upornost, smirenost, i to će pokazati tijekom Tjedna znanosti. Naši studenti, asistenti, nastavnici, prodekani i dekani koji sudjeluju u Tjednu znanosti, na jedan poseban i drukčiji način približit će djeci znanost i što se istraživanjem postiže. Važno nam je potaknuti kreativnost kod

najmlađih – djece u osnovnim i srednjim školama. Lijepo je što će u sklopu Tjedna znanosti doći na naše Sveučilište, u Kuću znanja, i biti među onima i s onima koji stvaraju znanja te svojim postignućima i otkrićima unaprjeđuju naše društvo”, rekao je **prof. dr. sc. Stjepan Lakušić**.

ZNANOST JE POKRETAČKA SNAGA

Organizator događanja je Udruga za popularizaciju znanosti MUZZA, koja se temelji na entuzijazmu, dobroj volji, predanosti i odgovornosti i čiji je cilj prikazati da je jedina istinska moć na svijetu – znanje. Bez znanosti i znanja, smatraju u MUZZI, svijet ne bi bio ono što je danas. Znanstvenici pomiču granice ljudske spoznaje i ta potreba nikada neće nestati, koliko god svijet bio moderan i razvijen. Uz partnerstvo i potporu Sveučilišta u Zagrebu, čije su 23 sastavnice aktivno sudjelovale, potporu su pružili Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Grad Zagreb i Turistička zajednica grada Zagreba.

Na tjednu znanosti ne okuplja se samo da bi se dijelilo znanje nego i nadahnuća, ideje i vizije za budućnost jer znanost nije samo skup formula, nisu samo eksperimenti u laboratorijima – znanost je

pokretačka snaga svijeta i temelj za rješavanje svih izazova današnjice. Znanost spaja ljude, nacije i generacije, jer znanje je univerzalni jezik čovječanstva.

„Već četiri godine udruga MUZZA se kroz spektar događanja i aktivnosti intenzivno bavi popularizacijom znanosti. Koliko smo napredovali, govori i činjenica da je na prvoj MUZZI izlagalo manje od deset partnera i pet fakulteta, a na četvrtoj smo ih okupili preko trideset pet, od toga dvadeset tri fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sa svojim programima, radionicama, događanjima i inovacijama. Naše aktivnosti činimo zanimljivima i interaktivnima na dopadljiv i inovativan način jer želimo približiti znanost generacijama koje dolaze. Vjerujem da će se mnogi među njima upoznati s novim znanstvenim disciplinama, zaroniti u uzbudljiv svijet znanstvenih ispitivanja te tako pronaći svoje profesionalno ostvarenje upravo u znanosti. Naš je cilj učiniti znanje pristupačnim i korisnim za razvoj budućih generacija”, istaknula je gospođa **Durđica Protić**, predsjednica udruge MUZZA.

Nazočnima se obratio i **Luka Bogdan**, zamjenik upraviteljice Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, zadužen za programe Europske unije. Do sada je Nacionalna zaklada poduprla dva europska

projekta MUZZE, a jedan od njih je i Tjedan znanosti. Bogdan je istaknuo kako je poseban iskorak u ovom projektu što brojni volonteri i entuzijasti nastoje približiti znanost djeci i mladima. Pohvalio je i Sveučilište u Zagrebu, koje će sa svojim sastavnicama u sljedeće tri godine poduprijeti razvoj STEM-a u sklopu *Poziva Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za promociju STEM-a*, za koji je sredstva osigurala Vlada RH. Očekuje se, najavio je Bogdan, da će minimalno 70 000 djece i učenika biti uključeno u malo više od 25 tisuća aktivnosti kao što su radionice, manifestacije i znanstveno-popularna događanja. Zahvaljujući suradnji Sveučilišta i civilnoga društva, moguće je potaknuti društvene promjene.

Kao izaslanik ministra znanosti, obrazovanja i mladih na svečanom otvorenju bio je državni tajnik **dr. sc. Nikola Mrvac**.

„Cilj ove manifestacije je promicati obrazovanje, inovativnost, stvaralaštvo i kreativnost u svim znanstvenim područjima i uspostaviti dijalog s javnošću neformalnom edukacijom te tako znanost učiniti privlačnijom i bližom. Omogućavanjem izravnog susreta sa znanstvenicima pruža se mogućnost novog oblika interakcije, pa je posjetiteljima ovo iznimna prilika da vide i dožive nove sadržaje”,

istaknuo je u svojem obraćanju državni tajnik Nikola Mrvac.

Okupljene na otvorenju je pozdravio i izaslanik zagrebačkoga gradonačelnika Tomislava Tomaševića **Darko Tot**, pomoćnik pročelnika za koordinaciju razvojnih inicijativa u Gradskom uredu za obrazovanje, sport i mlade.

„Kad govorimo o teoretskom konceptu što je nacionalno bogatstvo, vjerujem da ćete se složiti sa mnom: to su djeca i mladi, ljudski potencijali u koje mi kroz ove aktivnosti ulažemo. Promocija STEM-a je jedan od prioriteta hrvatskoga društva koji se naglašava u različitim smjernicama i konceptima, kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini. Čestitam gospodi Protić na izvrsnoj organizaciji, prezentaciji i sinergiji svih sudionika koji su se danas ovdje okupili”, rekao je.

Na svečanom otvorenju IV. MUZZE nastupio je Studentski zbor Učiteljskoga fakulteta pod ravnanjem više predavačice **Diane Atanasov Piljek, prof.**

Sadržaj na ovogodišnjoj MUZZI bio je prilagođen svim uzrastima, od vrtićke dobi do srednjoškolaca, ali i roditelja. Najmlađi i oni malo veći učili su osnove programiranja, istraživali zvukove i sudjelovali u raznim tjelesnim aktivnostima.

RGN fakultet

Reptili

Radionica izrade zubne paste

Domagoj Šmidt

PLANET U RAVNOTEŽI I SVIRANJE S BANANAMA

Osim programa unutar zgrade rektorata Sveučilišta u Zagrebu, u vanjskom prostoru bila su postavljena dva tematska paviljona.

Prvi paviljon, **Planet u ravnoteži**, okupio je izlagače koji se bave pitanjima života na Zemlji i održivim razvojem, s fokusom na klimatske promjene, biljni i životinjski svijet.

U zelenoj oazi, u izlagačkom prostoru Fakulteta šumarstva i drvene tehnologije, posjetitelji su između ostalog mogli otkriti kako svako stablo nosi u svojim godovima zapise o klimatskim uvjetima, a na radionici *Urbane šume i arborikultura* koja je uloga drveća i zelenih površina u urbanim sredinama.

Veterinarski fakultet

Srednjoškolce iz 1. gimnazije svojim izlaganjem privukao je student **Domagoj Šmidt** s Agronomškoga fakulteta, koji im je objasnio proces biotehnologije materijala na bazi micelija.

„Tema mogega diplomskog rada je proizvodnja biokompozita na bazi micelija hrastove sjajnice i otpadnog sintetičkog tekstila. Gledamo kako bismo mogli sanirati otpadni sintetički tekstil u obliku rabljenih majica. Na američkom se tržištu već proizvode neke stolice na bazi micelija, potom razne sintetičke kože, izolacijski i materijal u građevini, a nekoliko proizvođača izrađuje cipele kompletno od micelija. To je brzorastuća tehnologija što se tiče biotehnologije materijala na bazi micelija”, objasnio je Domagoj.

U ovom paviljonu bilo je puno tema namijenjenih djeci vrtićke dobi i učenicima razredne nastave. Tako su mogli sudjelovati u igri *Lov na mikrobe na pikniku* koji je pošao naopako, na radionici *Izradi svoju vjetroelektranu*, zaviriti u *Sobu prirodoslovca* te doznati sve o pčelama čuvaricama života na Zemlji, koje imaju važnu ulogu u očuvanju biološke raznolikosti.

Na radionici *Izradi svoju vjetroelektranu*, koju su priredili profesori i studenti Geotehničkoga fakulteta, bilo je jako puno radoznalaca. Sve njih zanimalo je kako sastaviti mini vjetroturbinu, istražiti kako se vjetar koristi za pokretanje lopatica i proizvodnju struje.

„Tata, ja želim biti znanstvenik i graditi vjetroelektrane!” rekao je Niko, oduševljeni 6-godišnjak nakon što je svojim marljivim ručicama složio svoju mini vjetroelektranu.

U *Sobi prirodoslovca*, koju su prezentirali studenti Učiteljskoga fakulteta Odsjeka

u Čakovcu, djeca su uživala u brojnim sadržajima. Jedne je privukla izrada origamija i crtanje botaničkih ilustracija, drugi su htjeli doznati sve o predmetima i priboru kojima se koristi jedan prirodoslovac.

„Već drugi puta sudjelujemo na MUZZI Tjednu znanosti. Moji studenti i ja željeli smo djeci prikazati *Sobu prirodoslovca* bez suvremene tehnologije. Posjetitelji, učenici i djeca iz vrtića su oduševljeni jer ovdje mogu razgledati eksponate, artefakte, crteže, pribor i razne primjerke koje skuplja i kojima se koristi stručnjak za prirodne znanosti”, rekla je **dr. sc. Darinka Kiš-Novak**, viša predavačica stručnih studija na Katedri za prirodoslovlje, geografiju i povijest na Učiteljskom fakultetu Odsjeka u Čakovcu.

U drugom paviljonu, koji je nazvan **Mali glazbenici, znanstvenici i sportaši**, predstavljen je uistinu bogat program. Čarobni svijet brojki, Programiranje robota-miša (bez zaslona), Sviranje s banana-ma, Krug u glazbi glazba u krugu, Slušam, osjećam, stvaram te Dirigiranje uz pomoć VR naočala. U sportskom dijelu pod nazivom *Jesi li jak kao Superman?* znatiželjnici su mogli isprobati mjerenje jačine udarca, stati na metaboličku vagu za analizu sastava tijela i dobiti korisne savjete o tjelovježbi od studenata i profesora Kineziološkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

SVIJET BUDUĆNOSTI ZA MATURANTE

Poseban program **Zvanje i znanje** bio je namijenjen maturantima koji razmišljaju o svojim budućim zanimanjima. Na predavanjima profesora s Fakulteta elektrotehnike i računarstva, Medicinskoga fakulteta, Fakulteta prometnih znanosti i Hrvatskoga vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman” mogli su se upoznati s različitim strukama – od liječnika i komunikologa do IT stručnjaka i pilota vojnoga zrakoplova te doznati više o obrazovnim putevima i svakodnevicu tih zanimanja.

Fakultet prometnih znanosti demonstrirao je pametna rješenja za osobe s invaliditetom te predavanje o dronovima koji iz zraka šalju snimke prometne nesreće ili prirodnih katastrofa, tragaju za nestalima i pomažu policiji u rješavanju slučajeva.

Studenti Farmaceutsko-biokemijskoga fakulteta na radionici *Upoznajte molekulu DNA* osnovnoškolcima i srednjoškolcima

pokazali su kako iz jagode mogu izdvojiti najvažniju molekulu u svim živim bićima – DNK.

U izložbenom prostoru Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije mali radoznalci mogli su otkriti kako kemijski inženjeri oblikuju svijet oko nas: od polimernih materijala koji se koriste u farmaceutskoj industriji do inovativnih tehnologija koje poboljšavaju učinkovitost lijekova.

Nekoliko učenica V. razreda uživalo je u predstavljanju Stomatološkoga fakulteta u njihovu izložbenom prostoru, ali i na radionicama, jer sve se žele jednoga dana upisati na taj fakultet i baviti se dentalnom medicinom.

„Ovo je naše prvo predstavljanje na MUZZI. Učenicima ćemo na razumljiv i jednostavan način objasniti kako se karijes širi kroz zubna tkiva i kako dolazi do propadanja zuba. Na plastičnim modelima moći će uklanjati karijes i izrađivati zubne ispune. Također, pokazat ćemo im na koji način funkcionira intraoralni skener i glodalica, odnosno kako danas stomatolozi koriste tehnologiju da bi nadomjestili zube i kako općenito tehnologije u stomatologiji unapređuju rad i svakodnevni pristup pacijentima. Uz sve to, predstaviti ćemo se i na dvjema edukativnim radionicama: *Napravi svoju zubnu pastu* i *Operi zube na znanstveni način*, kojima je osnovni cilj naučiti sudionike koliko je važna pravilna oralna higijena i kako je treba provoditi”, objasnila je **prof. dr. sc. Iva Alajbeg**, prodekanica za znanost, istraživanje i doktorski studij Stomatološkoga fakulteta.

prof. dr. sc. Iva Alajbeg

Četvrto izdanje MUZZE svojim je inovativnim programima i brojnim interaktivnim radionicama ponudilo mnoštvo sadržaja i potaknulo znatiželju i kreativnost kod djece, mladih i šire zajednice. Iz udruge MUZZA najavljuju da će sljedeće godine biti još bolje jer je njihova misija otvoriti vrata znanja, okupiti najbolje znanstvenike i nadahnuti nove naraštaje.

Kapetan i trener uglas: „Želimo zlato u Poreču i titulu u Zagrebu!”

UniSportHR Futsal liga 2025: Sveučilište u Zagrebu treće na tablici, spremno za Finalse

PIŠE: Mate Vukšić, univ. spec. stud. eur.
FOTO: UniSportHR

Dok većina sportaša u mjesecu travnju već polako završava svoje kvalifikacije za Finalse, najtrofejnijoj reprezentaciji Sveučilišta u Zagrebu, futsalnoj reprezentaciji, na putu k istima stajala su još dva kola futsalke lige. Iako nije upitno hoće li ondje pronaći svoje mjesto, put do završnice i prilike za borbu za nova odličja nije bio ni kratak ni lagan.

Futsalna liga za studente Sveučilišta u Zagrebu započela je 25. studenoga prošle godine kvalifikacijskim krugom. Naši su studenti dominirali dvjema uvjerljivim pobjedama – 6:0 protiv Sveučilišta VERN i 9:1 protiv Sveučilišta u Rijeci – osiguravši tako plasman u UniSportHR Futsal ligu. Ondje su snage odmjeravali s još sedam najboljih momčadi koje su također tijekom regionalnih kvalifikacija izborile svoje mjesto u više nego popularnoj UniSportHR Futsal ligi.

Dvorana na Gripama u Splitu 27. siječnja 2025. ugostila je prva tri kola futsalke lige za studente. Početak natjecanja, s uzbudljivim utakmicama i brojnim preokretima, obećavao je zanimljivu futsalnu sezonu.

Studenti Sveučilišta u Zagrebu u prvom su kolu pokazali svoju dominaciju pobjeđivši Sveučilište u Slavonskom Brodu rezultatom 10:0. U uzbudljivoj utakmici drugog kola, Sveučilište u Zagrebu odmjerilo je snage sa studentima Sveučilišta u Zadru. Poveo je Zagreb s 2:0, no Zadrani ubrzo stižu do rezultata 3:3. Presudilo je iskustvo ekipe Sveučilišta u Zagrebu koja je naposljetku slavila rezultatom 4:3 i tako upisala drugu pobjedu. U trećem kolu studenti Sveučilišta u Zagrebu upisali su prvi poraz, izgubivši u derbi utakmici protiv momčadi Sveučilišta u Splitu rezultatom 3:1.

Nastavak lige uslijedio je 24./25. veljače 2025. u Zagrebu u dvorani Sutinska vrela, gdje je odigrano 4. i 5. kolo UniSportHR Futsal lige. U iduća dva kola zagrebački su studenti ostvarili polovičan uspjeh. U 4. kolu upisali su poraz od ekipe Veleučilišta Algebra Bernays (1:5), no brzo su se trgnuli i već u idućem kolu upisali su pobjedu rezultatom 8:0. Tako je momčad Sveučilišta u Zagrebu nakon odigranih 5. kola držala čvrsto 3. mjesto na tablici.

Zadnja dva kola UniSportHR Futsal lige odigrana su 8./9. travnja 2025. u Osije-

ku. Ondje su u posljednja dva kola zagrebački studenti upisali dvije pobjede protiv studenata Sveučilišta u Varaždinu (8:3) i Sveučilišta u Osijeku (7:4). Tako su studenti Sveučilišta u Zagrebu s 3. mjesta ostvarili plasman na državno sveučilišno prvenstvo – Finalse.

Nakon završetka UniSportHR Futsal lige, izbornik futsalke momčadi Sveučilišta u Zagrebu Alen Jukić i njezin kapetan Bruno Kovačić izrazili su svoje dojmove i očekivanja od ostatka natjecateljske godine.

Alen Jukić, izbornik:

„Ovogodišnja Futsal liga je prošla u skladu s očekivanjima budući da radimo jednu smjenu generacija i učimo nove momke što znači nastupati za Sveučilište u Zagrebu i koje su lijepe strane,

ali i kakva je to obveza i odgovornost. Od Finalsa očekujem da vidim potvrdu mojih razmišljanja o kvaliteti novih igrača i da vidimo od kakvog su oni materijala i za što su spremni. Finalsi su uvijek i neka generalka pred međunarodna natjecanja. Borba za medalju je prioritet, a nadam se najvišem postolju. Europsko prvenstvo u našem gradu, na najljepšem mjestu, je velika čast, ali zahtijeva naš maksimalni angažman od kraja Finalsa do prve utakmice na europskom prvenstvu. Očekujem sjajne momčadi i sjajan turnir te naše Sveučilište u svom najboljem izdanju. Nadam se medalji i nemam ništa protiv da bude zlatna.”

Bruno Kovačić, kapetan:

„Ove sezone ostvarili smo svoj prvi cilj, a to je plasman na UniSportHR Finalse u Poreču. Na tablici nismo završili prvi kao inače, ali to nas ne obeshrabruje. Ambicije su postavljene visoko i smatram da to možemo ostvariti. Prvi idući zacrtani cilj je zlatna medalja na Finalsima. Nakon toga slijedi Europsko prvenstvo u Zagrebu, na domaćem terenu. Posebno bi nas veselilo da upravo u svome gradu uzmemo titulu europskoga prvaka, a tome i težimo.”

TAEKWONDO BORCI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU NEZAUSTAVLJIVI

Zlato u ekipnom poretku i dominacija u svim kategorijama

PIŠE: Mate Vukšić, univ. spec. stud. eur.
FOTO: UniSportHR

Dvorana Sutinska Vrela u Zagrebu ugostila je UnisportHR taekwondo državnu završnicu, na kojoj se okupilo više od 60 natjecatelja iz cijele Hrvatske u borbi za naslov nacionalnoga prvaka. Uzbudjenja nije nedostajalo, a studenti i studentice okušali su se kako u formama, tako i u borbama.

Veliku dominaciju još su jednom pokazali studenti Sveučilišta u Zagrebu. Naime, s osvojenih 77 bodova zauzeli su prvo mjesto u ekipnom poretku, a o tome koliko su kvalitete zagrebački studenti pokazali, govori činjenica da je drugoplasirana ekipa u ukupnom poretku osvojila 17 bodova.

Studenti Sveučilišta u Zagrebu osvojili su ukupno 12 medalja, od čega 6 zlatnih, 3 srebrne i 3 brončane medalje, a u pojedinim kategorijama događalo se da sva tri odličja osvoje studenti Sveučilišta u Zagrebu. U muškoj konkurenciji istaknuli su se Matija Črep (-74 kg) i Matej Nikolić (-80 kg), obojica sa Sveučilišta u Zagrebu, koji su dominirali svojim kategorijama i osvojili zlatne medalje. Kod studentica briljirale su Ema Blečić (-57 kg) i Dania Salzer (-49 kg), također sa Sveučilišta u Zagrebu.

Među najdojmljivijim *poomsae* nastupima bio je onaj Borne Pečka, najboljega sportaša Hrvatskoga akademskoga sportskoga saveza te Sveučilišta u Zagrebu, medaljista na nacionalnim i međunarodnim smotrama.

Nakon uvjerljive dominacije na domaćem terenu, studenti Sveučilišta u Zagrebu s pravom gledaju prema sljedećem velikom izazovu – Europskom prvenstvu u borilačkim sportovima, koje se ove godine održava u Varšavi. Nakon što su 2023. godine briljantno ugostili isto natjecanje u Zagrebu, ove godine imaju priliku pokazati se u najboljem svjetlu i na međunarodnoj pozornici. Sudeći po formi, motivaciji i rezultatima s domaće scene, „berba“ medalja nije samo želja nego realan cilj. Naši borci ne idu samo nastupati. Ponovno kreću na europski vrh. ///

Svjetski tjedan svjesnosti o karcinomu usne šupljine, glave i vrata

Cilj je obilježavanja podizati svjesnost o ovoj skupini bolesti i upozoriti na važnost redovitih pregleda radi što ranijeg otkrivanja bolesti. Prema podacima Registra za rak, u Hrvatskoj je u 2021. godini od OHNC-a umrlo 538 osoba, a u 2022. godini 547 osoba

PIŠE: izv. prof. dr. sc. Ana Andabak-Rogulj, Sveučilište u Zagrebu Stomatološki fakultet

FOTO: Sveučilište u Zagrebu Stomatološki fakultet

Rak usne šupljine, poznat i kao oralni planocelularni karcinom, zloćudna je bolest koja nastaje iz pločastih stanica koje oblažu sluznicu usne šupljine. Globalno, oralni je karcinom ozbiljan javnozdravstveni problem, a prema učestalosti najčešći je karcinom u skupini karcinoma glave i vrata te šesti najčešći zloćudni tumor općenito. U Hrvatskoj svake godine oboli otprilike 500 ljudi od karcinoma usne šupljine i orofarinksa, što je više od broja oboljelih od raka grlića maternice i raka testisa zajedno. Također, na globalnoj razini veći je broj oboljelih i umrlih od karcinoma usne šupljine i orofarinksa nego od karcinoma vrata maternice, karcinoma testisa ili melanoma. Oralni karcinom najčešće pogađa muškarce starije od 40 godina koji konzumiraju duhan i alkohol, no u posljednje vrijeme primjetan je porast učestalosti i među ženama, što se povezuje s promjenama u životnim navikama.

Pregled sluznice usne šupljine povodom Dana otvorenih vrata

Oralni karcinom najčešće pogađa muškarce starije od 40 godina koji konzumiraju duhan i alkohol.

Glavni rizični čimbenici za nastanak oralnoga karcinoma su konzumacija duhana i alkohola. Osobe koje puše imaju 5-7 puta veći rizik od oralnoga karcinoma u odnosu na nepušače. Istodobno, kombinacija pušenja i konzumacije alkohola povećava rizik do čak 100 puta. Osim toga, posljed-

njih 30 godina zabilježen je porast broja slučajeva orofaringealnoga karcinoma koji zahvaća stražnji dio ždrijela, a povezuje se s HPV infekcijom. Osobito se pojavljuje među mlađim osobama koje nemaju uobičajene rizične čimbenike poput pušenja i pretjerane konzumacije alkohola.

Glavna je značajka oralnoga karcinoma asimptomatski tijek, što bi značilo da su u početnoj fazi bolesti simptomi vrlo rijetko prisutni. Posljedica toga je postavljanje dijagnoze, u velikom broju slučajeva, u uznapredovalom stadiju. Simptomi uznapredovale bolesti su nelagoda, peckanje, trnci, gubitak osjeta, bol, otežana pokretljivost pri žvakanju, gutanju, govoru i otvaranju usta, neugodan zadah, krvarenje iz usne šupljine, pomičnost zuba i otekline na vratu. Osim toga, slaba informiranost opće populacije o ovoj vrlo važnoj temi svakako leži u činjenici da se

oralnom karcinomu još uvijek ne pridaje dovoljno pozornosti u medijima. Posljedica toga i otkrivanje bolesti u uznapredovaloj fazi negativno utječu na modalitete liječenja te su uspjeh liječenja i izlječenje značajno manji.

Posljednjih 30 godina zabilježen je porast broja slučajeva orofaringealnoga karcinoma koji zahvaća stražnji dio ždrijela, a povezuje se s HPV infekcijom.

ma: rubovi i donja površina jezika, područje ispod jezika, odnosno dno usne šupljine, gingiva donjega grebena, područje iza donjih kutnjaka i prvi nepčani lukovi.

Travanj je međunarodni mjesec svjesnosti o oralnom karcinomu i drugim karcinomima glave i vrata. Tijekom travnja brojne institucije u Hrvatskoj, uključujući Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Klinički bolnički centar Zagreb, Hrvatski liječnički zbor i druge, provode aktivnosti radi podizanja svjesnosti o oralnom karcinomu među građanima, zdravstvenim djelatnicima i studentima Stomatološkoga i Medicinskoga fakulteta. U Zavodu za oralnu medicinu svake se godine organizira Dan otvorenih vrata. Toga dana građani mogu doći bez prethodne najave i uputnice te obaviti brz, jednominutni, bezbolan pregled usne šupljine radi ranog otkrivanja potencijalno zloćudnih promjena i oralnoga karcinoma. Ove je godine Dan otvorenih vrata održan u Zavodu za oralnu medicinu Stomatološkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu odnosno Kliničkom zavodu za bolesti usne šupljine Klinike za stomatologiju KBC-a Zagreb, na adresi Gundulićeva 5.

Preventivni pregledi i rano otkrivanje bolesti spašavaju život! Zato Vas pozivamo da se odazovete na besplatan i bezbolan pregled koji traje manje od minute! ///

Studenti i profesori zavoda za oralnu medicinu koji su sudjelovali na prošlogodišnjem Danu otvorenih vrata

Važno je spomenuti da je oralni karcinom vidljiv već u ranoj fazi. Stoga bi se, radi ranog otkrivanja bolesti, tijekom svakoga stomatološkog pregleda, osim zuba, svakom pacijentu trebala pregledati i sluznica usne šupljine. Takav pregled potpuno je bezbolan i traje manje od minute i, ono što je najvažnije, može spasiti život. Prilikom spomenutoga pregleda stomatolog može otkriti potencijalno zloćudne promjene na sluznici, posebice na mjestima koja su sklonija razvoju oralnoga karcino-

VELIKO PRIZNANJE ZA PROFESORE GRAĐEVINSKOGA FAKULTETA

Predsjednička odlikovanja za sve što je napravljeno nakon potresa

Predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović odlikovao je Redom hrvatskoga pletera troje profesora sa Sveučilišta u Zagrebu Građevinskoga fakulteta:
prof. dr. sc. Josipa Atalića, izv. prof. dr. sc. Martu Šavor Novak
i izv. prof. dr. sc. Marija Uroša

PIŠE: Branko Nad

FOTO: Ured predsjednika Republike Hrvatske / Tomislav Bušljeta

Predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović odlikovao je Redom hrvatskog pletera troje profesora sa Sveučilišta u Zagrebu Građevinskoga fakulteta: prof. dr. sc. Josipa Atalića, izv. prof. dr. sc. Martu Šavor Novak i izv. prof. dr. sc. Marija Uroša.

Profesor Atalić odlikovan je za pokretanje pregleda oštećenja i uporabljivosti zgrada nakon potresa u 2020. godini, tijekom kojega je koordinirao rad više od 1700 angažiranih stručnjaka, kao i za organizaciju mjesečnih seminara/savjetovanja potpore inženjerima građevine tijekom 2020. i 2021. godine te za organizaciju i vođenje Studije za saniranje posljedica potresa.

Za definiranje i uspostavu metodologije za pregled građevina nakon potresa u 2020. godini, kao i za stvaranje metodologije za procjenu rizika od potresa u Hrvatskoj u budućem razdoblju te za organizaciju Hrvatske konferencije o potresnom inženjerstvu, Redom hrvatskoga pletera odlikovana je profesorica Marta Šavor Novak.

Profesor Mario Uroš odlikovan je za pregled i kontrolu najsloženijih građevina u Republici Hrvatskoj nakon potresa u 2020. godini, kao i za organizaciju edukacija inženjera za preglede oštećenja i uporabljivosti građevina nakon potresa te za vođenje procesa stvaranja dvaju ključnih priručnika i monografije u procesima obnove.

„Čestitamo kolegama na odlikovanju, koje je ujedno priznanje Fakultetu i svim njegovim djelatnicima koji su na volonterskoj osnovi sudjelovali u ak-

tivnostima ublažavanja posljedica zagrebačkog i petrinjskog potresa 2020. godine. Na taj su način pokazali svoju društvenu odgovornost, nesebično stavljajući svoja znanja i stručnost na raspolaganje našim sugrađanima”, poručili su tim povodom s Građevinskoga fakulteta.

Dekan prof. dr. sc. Domagoj Damjanović objašnjava za *Akademski list* da su djelatnici Građevinskoga fakulteta nakon potresa preuzeli ključnu ulogu

u organizaciji cjelokupnog sustava, uključujući izradbu obrazaca za preglede i ocjenu uporabljivosti građevina, razvoj online baze za sustavno prikupljanje podataka, organizaciju brojnih stručnih seminara i savjetovanja te za izradu priručnika za provedbu pregleda.

„Zahvaljujući tim aktivnostima, omogućeni su pregledi oko 25.000 zgrada nakon zagrebačkoga i više od njih 50.000 nakon petrinjskoga potresa. Svakako treba istaknuti i doprinos više od 1700 volontera, članova Hrvatske komore inženjera građevinarstva, koji su sudjelovali u pregledima uporabljivosti i oštećenja građevina, kao i tadašnjih studenata Građevinskoga fakulteta koji su dali svoj doprinos. Ovo je i njihova nagrada”.

Prema mišljenju dekana Damjanovića, odlikovanja Predsjednika Republike iznimno pridonose ugledu Građevinskoga fakulteta te predstavljaju značajno priznanje za sve aktivnosti koje su nagrađeni kolege provodili nakon zagrebačkoga i petrinjskoga potresa.

Osim odlikovanih profesora, dodaje, u volonterskim aktivnostima usmjerenima na ublažavanje posljedica potresa sudjelovali su i brojni drugi djelatnici Fakulteta, iskazujući tako visoku razinu društvene odgovornosti u trenucima netom nakon katastrofe.

„Vrijednost volonterskog rada ne može se izraziti isključivo brojkama, ona se ogleda i u jačanju humanosti i solidarnosti te u obnovljenom povjerenju građana u sustav. Upravo zato, javno priznanje i društveno vrjednovanje ovakvog angažmana predstavlja važan čin, ali i poticaj za sadašnje i buduće generacije studenata da slijede isti put predanosti i odgovornosti prema zajednici. Ova odlikovanja istodobno su i motivacija za daljnji stručni i znanstveni rad na jačanju otpornosti društva u slučaju budućih potresa, kao i na sustavnom podizanju svijesti građana i društva u cjelini o činjenici da živimo na seizmički aktivnom području”, zaključuje dekan Građevinskoga fakulteta.

Razmišljanja odlikovanih profesora -

Moramo naučiti živjeti s potresima!

izv. prof. dr. sc. **Marta Šavor Novak**izv. prof. dr. sc. **Mario Uroš**prof. dr. sc. **Josip Atalić**

Kako ste doživjeli sam čin odlikovanja, osobno, ali i kao znanstvenici, što takvo priznanje znači za vas dosadašnji, ali i budući znanstveni rad?

MARTA ŠAVOR NOVAK: Bila sam iskreno sretna kada sam primila poziv iz Ureda predsjednika jer je trud svih nas prepoznat ne samo unutar stručne i znanstvene zajednice nego i šire, izvan tih krugova i obiteljskog okruženja. Treba svakako naglasiti da su za ovo priznanje zaslužni i brojni drugi kolege koji su svojim požrtvovnim radom nakon potresa pomogli cijeloj zajednici. Iako ovo priznanje za mene ima veliku osobnu vrijednost, prvenstveno ga doživljam kao potvrdu važnosti znanstvenog rada u društvu, za opće dobro. Ujedno je i snažan poticaj za nastavak rada, odnosno za nove projekte i istraživanja koji imaju društvenu vrijednost.

MARIO UROŠ: Odlikovanje sam doživio kao priznanje cijeloj inženjerskoj zajednici. Ne smijemo zaboraviti da se tu ne radi o pojedincima već o velikom broju volontera inženjera koji su ostavili svoje poslove i obitelji kako bi u ta neizvjesna vremena mogli pomoći sugrađanima. Ono najvrjednije u svemu ovome je nesebična reakcija cijele inženjerske zajednice, a i mnogih drugih ljudi, kako bi se pomoglo građanima pogođenima potresom, za koje je to bila iznimno velika trauma. U svakom slučaju, meni je to motivacija za daljnji rad na aktivnostima prevencije i saniranja posljedica potresa. Općenito me ta tematika prati u stručnom i znanstvenom radu te je ovo samo potvrda da idemo svi skupa u pravom smjeru.

JOSIP ATALIĆ: Prvo su navrla sjećanja na 1700 ljudi koji su bili na terenu i koji su riskirali puno u to vrijeme COVID-a i potresa, i na to vrijeme provedeno skupa, a tada nagrade nisu bile ni u primislama. Štoviše, dugo smo ih odbijali, znajući da ih jedino svi zajedno zaslužujemo, jer bez zajedništva u tim trenucima ne bismo uspjeli. Kako sam istaknuo i prilikom primanja nagrade, ulazimo u razdoblje kad se potrese zaboravlja pa se tješim da će ovakva podsjećanja na trenutke žrtve pomoći u održavanju svijesti o riziku od potresa, ali i motivirati nove generacije. Osobno imam određenu satisfakciju jer smo dugo žrtvovali svoj znanstveni rad i uspješnost, usmjeravajući svoje aktivnosti prema Hrvatskoj i aktivnostima gdje smo uočili da trebaju pomoći.

U obrazloženju odlikovanja navedeno je zbog čega ste nagrađeni. Međutim, molim vas da malo proširite to objašnjenje s još nekoliko rečenica o vašem djelovanju zbog kojega ste primili odlikovanje?

MARTA ŠAVOR NOVAK: Josip, Mario i ja, kao i brojni drugi kolege s naše institucije, već smo dugi niz godina aktivni u području potresnog inženjerstva i smanjenja potresnog rizika. Istaknula bih naše sudjelovanje u dvije nacionalne procjene rizika od katastrofa vezanih uz potrese, a od 2013. godine surađujemo s Gradom Zagrebom na Studiji za saniranje posljedica potresa. Prva metodologija i obrasci za pregled građevina nakon potresa nastali

su u sklopu Studije te su se nakon potresa 2020. godina dodatno unaprijedili i usklađivali s potrebama na terenu. Nakon potresa smo sudjelovali u nizu aktivnosti usmjerenih na ublažavanje posljedica, a istaknula bih rad u stručnoj skupini, koja je bila potpora Vladi RH i Svjetskoj banci, u izradi Brzih procjena šteta i potreba (*Rapid Damage and Needs Assessment*) nakon potresa u Zagrebu i potresa kod Petrinje, što je bila podloga za prijavu za Fond solidarnosti, iz čega smo kao država povukli značajna sredstva. Osim toga, radili smo kontinuirano na podizanju razine znanja inženjera organiziranjem savjetovanja i seminara. Organiziranje hrvatskih konferencija o potresnom inženjerstvu, gdje smo uspjeli okupiti vrhunske svjetske stručnjake, samo je jedan od mnogih koraka kojima pokušavamo doprinijeti daljnjem razvoju ovoga važnog područja. Što se tiče metodologije procjene potresnog rizika, pokušavamo kontinuirano pratiti najnovija dostignuća u ovom području, pri čemu nam je uzor zaklada GEM (*Global Earthquake Model*), neprofitna udruga koja radi na razvijanju alata za procjenu potresnog rizika te modela potresnog rizika diljem svijeta. Trudimo se prilagoditi i implementirati ta znanja na naše područje.

MARIO UROŠ: Odlikovanje se odnosi ponajviše na aktivnosti nakon potresa u Zagrebu i kasnije u Petrinji, a tiču se rada na procjenama uporabljivosti i oštećenja građevina. Posebno je bio izazovan potres u Zagrebu jer su vladale izvanredne prilike zbog pandemije bolesti COVID-19. Također, nismo imali pretjerano iskustva sa stvarnim potresima pa je postupak organizacije i koordinacije pregleda oštećenih zgrada bio znatno izazovniji nego u Petrinji. U Petrinji je, s druge strane, bilo znatno više oštećenih građevina jer je i potres bio znatno jači.

Poseban su izazov bili pregledi i kontrole najsloženijih građevina kao što su bolnice, škole i građevine ključnih infrastrukture, pri čemu je trebalo odlučiti hoće li one nastaviti funkcionirati ili ne, što sa sobom povlači i mnoge posljedice za društvo.

U to je vrijeme nužna bila i edukacija inženjera za preglede oštećenja i uporabljivosti građevina nakon potresa, koju smo brzo kvalitetno postavili te provodili praktički svakodnevno uživo i online. Kvalitetna procjena oštećenja bila nam je jako važna, a to je prepoznato i kasnije tijekom dobivanja sredstava iz Europske unije na temelju takvih analiza za koje praktično nije bilo nikakvih zamjerki.

Uz to, trebalo se odmah uhvatiti i procesa obnove zgrada, što je rezultiralo priručnikom i monografijom o obnovi zgrada nakon potresa. Ti su priručnici znatno pomogli inženjerskoj zajednici pri projektiranju obnova, kao i našim studentima na Građevinskom fakultetu, koje učimo da postanu kvalitetni inženjeri i projektanti.

JOSIP ATALIĆ: Kolege su puno toga naveli pa ću iznijeti samo jedan osjećaj da smo radili, zajedno s ostalima, sve što smo mislili da je nužno i gdje je najviše „gorilo“ (još uvijek puno toga „gori“), a providonosno je ispalo potrebno/korisno. Također trebam istaknuti da su mnogi drugi kolege značajno pridonijeli, pritom treba naglasiti izvrsnu suradnju sa strukom, bojimo se uopće početi na-

brajati jer mnogi su doprinosi ostali skriveni, ali ponosni. Vjerujemo da su ove nagrade samo početak i da će se svake godine nagrađivati zaslužni, a pritom se podsjetiti, barem jednom godišnje, na rizik od potresa i motivirati sve na žrtvu, jer za potrese se nikada ne može biti potpuno spreman.

Kada promislite o proteklih pet godina, koliko je prošlo od potresa, koliko smo danas pametniji, odnosno spremniji nositi se s takvim situacijama i izazovima koje one donose? Što smo eventualno mogli napraviti bolje, brže, učinkovitije?

MARTA ŠAVOR NOVAK: Ne bih željela previše razmišljati o tome što smo mogli učiniti bolje prije potresa, jer smatram da je sada ključno fokusirati se na budućnost. Iz moje perspektive, cijela je zajednica danas puno svjesnija potresnog rizika, što omogućuje lakšu implementaciju brojnih aktivnosti u sustav. Jedan od značajnih pomaka svakako je osnivanje udruge Hrvatski centar za potresno inženjerstvo, koja će, vjerujem, imati vrlo važnu ulogu u pripremi za buduće katastrofe, kojih će, nažalost, sigurno biti. Osim toga, veseli me da se pokreću brojna znanstvenih istraživanja u Hrvatskoj u području potresnog inženjerstva i procjene potresnog rizika. Uvjeren sam da će ova istraživanja, s vremenom, značajno pridonijeti povećanju otpornosti naše zajednice. Potresni rizik ne smijemo zaboraviti, već kontinuirano djelovati!

MARIO UROŠ: S današnjega se gledišta može vidjeti da se napravilo puno. Svakako, uvijek postoje stvari koje su se mogle i bolje i učinkovitije napraviti. Međutim, s obzirom na pripremljenost sustava u to vrijeme, može se reći da se izvukao maksimum. Sada su se neke stvari posložile i sustav kako-tako funkcionira. Nije još to idealno i ima prostora za napredak, ali možemo reći da bismo puno spremnije kao država reagirali u slučaju novog potresa. Ključan je korak osnivanje HCPI-ja, koji okuplja sve dionike vezano za potres, a koji trenutno koordinira sve aktivnosti u pogledu prevencije i djelovanja nakon potresa. Možda je najbitnije što su građani danas znatno osviješteniji u vezi s opasnosti od potresa. To je generator promjena u društvu i trebalo bi tako ostati.

JOSIP ATALIĆ: Nekoliko sam puta istaknuo da sam čan-grizav po prirodi i nekako prirodno težim savršenstvu, nikada nisam zadovoljan, ali me razoružavaju kolege koji navrate iz inozemstva, i kad pobroje sve plodove, ispada da smo nezahvalni. Definitivno smo spremniji, vidjelo se i nakon potresa u Petrinji, ali i u Rakovici prošle godine. Ipak, ne smijemo se uljuljati i usporiti jer je potres najveća prirodna prijetnja u RH, a moramo sljedećim generacijama ostaviti sustav koji će biti integriran u svakodnevicu. Moramo naučiti živjeti s potresima jer točkasto djelovanje, pa tako i naše, ne radi nužne temeljne ni dubinske promjene. Primjerice, kada ljudima ne bude padalo na pamet rušiti konstrukcijske nosive zidove, i time ugrožavati živote svoje djece ili drugih, onda možemo reći da smo napravili promjenu. ///

DODIJELJENE GODIŠNJE NAGRADE MLADIM ZNANSTVENICIMA I UMJETNICIMA

Značajna potvrda da se trud i ustrajnost isplate

Uz predsjednika Društva sveučilišnih znanstvenika i drugih znanstvenika u Zagrebu izv. prof. dr. sc. Aleksandra Maršavelskog, laureatima su se prigodnim govorima obratili i čestitali im na uspjehu rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, pomoćnik pročelnika u Gradskom uredu za obrazovanje, sport i mlade Darko Tot i savjetnica Predsjednika Republike Hrvatske za odgoj i obrazovanje Jadranka Žarković

PRIREDIO: Branko Nad

Društvo sveučilišnih znanstvenika i drugih znanstvenika u Zagrebu i ove je godine bilo raspisalo natječaj za dodjelu Godišnje nagrade Društva mladim znanstvenicima i umjetnicima, na koji je pristiglo 30 prijava. Na temelju pribavljenih recenzija, povjerenstvo je predložilo 10 radova mladih znanstvenika i umjetnika za dodjelu nagrada za 2024. godinu.

OVOGODIŠNJI LAUREATI SU:

- **dr. sc. Lana Cindrić**, Ekonomski fakultet, za znanstvenu monografiju *Nadzorni odbor: korporativno upravljanje i grupna dinamika*, područje društvenih znanosti, polje ekonomija
- **dr. sc. Matej Grcić**, Fakultet elektrotehnike i računarstva, za rad *Hybrid Open-Set Segmentation With Synthetic Negative Data*, područje tehničkih znanosti, polje računarstvo
- **Carlo Giorgio Grlj, mag. ing. aeroing.**, Fakultet strojarstva i brodogradnje, za rad *Experimental and numerical assessment of the effect of speed and loading conditions on the nominal wake of a containership*, područje tehničkih znanosti, polje brodogradnja
- **dr. sc. Dora Hlebec**, Prirodoslovno-matematički fakultet, za rad *Integrative taxonomy of the pseudoscorpion family Chernetidae (Pseudoscorpiones: Cheliferoidae): evidence for new range-restricted species in the Dinaric Karst*, područje prirodnih znanosti, polje biologija
- **dr. sc. Nino Kadić**, Institut za filozofiju, za rad *Monadic panpsychism*, područje humanističkih znanosti, polje filozofija
- **Lovre Marušić, mag. mus.**, Muzička akademija, za koncert u sklopu pijanističkoga natjecanja International Telekom Beethoven Piano Competition 2023. u Bonnu, područje glazbene umjetnosti, polje izvođenja glazbe
- **Monika Mlinarić, mag. biol. exp.**, Institut Ruder Bošković, za rad *AQP3 and AQP5 Modulation in Response to Prolonged Oxidative Stress in Breast Cancer Cell Lines*, područje biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti

- **dr. sc. Josipa Papac Zjačić**, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, za rad *Fragmentation of polypropylene into microplastics promoted by photoaging; release of metals, toxicity and inhibition of biodegradability*, područje tehničkih znanosti, polje kemijsko inženjerstvo
- **Josipa Sarjanović, univ. mag. chem.**, Prirodoslovno-matematički fakultet, za rad *Bifunctional molybdenum and vanadium materials: semiconductor properties for advanced electronics and catalytic efficiency in linalool oxidation*, područje prirodnih znanosti, polje kemija
- **dr. sc. Nives Štrkalj**, Institut za fiziku, za rad *Depth-Resolved X-Ray Photoelectron Spectroscopy Evidence of Intrinsic Polar States in HfO₂-Based Ferroelectrics*, područje prirodnih znanosti, polje fizika

Na svečanu dodjelu nagrada, upriličenu u prostorijama Društva sveučilišnih znanstvenika i drugih znanstvenika u Zagrebu (Frankopanska 5a), stiglo je osam laureata, njihova pratnja, članovi Društva i visoki uzvanici. Nadahnutom svirkom dodjelu je uveličala pijanistica Ema Kovačević, a svi nazočni zajednički su otpjevali akademsku himnu *Gaudeamus igitur*.

Uz predsjednika Društva sveučilišnih znanstvenika i drugih znanstvenika u Zagrebu izv. prof. dr. sc. Aleksandra Maršavelskog, laureatima su se prigodnim govorima obratili i čestitali im na uspjehu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu, zatim Darko Tot, pomoćnik pročelnika u Gradskom uredu za obrazovanje, sport i mlade, i Jadranka Žarković, savjetnica Predsjednika Republike Hrvatske za odgoj i obrazovanje.

U svom obraćanju, rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić uputio je čestitke mladim znanstvenicima, istaknuvši njihovu predanost istraživačkom i umjetničkom radu te upornost kojom doprinose akademskoj zajednici. Naglasio je kako njihovo djelovanje potvrđuje da su sveučilišta ne samo prostori poučavanja i učenja, već i institucije u kojima se postavljaju složena i važna pitanja, a odgovori se na njih traže s poniznošću, strpljivošću i znanstvenim integritetom.

Diplome su uručivali prof. emer. Mladen Franz, predsjednik Povjerenstva za Godišnju nagradu Društva i profesor Maršavelski.

U ime laureata govor zahvale održao je Carlo Giorgio Grlj. III

DOJMOVI NAGRAĐENIH

Svijet znanosti ne poznaje granice!

Matej Grcić:

- Rođen sam u Šibeniku, a odrastao u okolici Drniša. Trenutačno sam zaposlen kao poslijedoktorand na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Vijest da sam izabran za dobitnika godišnje nagrade za mlade znanstvenike Društva sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika u Zagrebu pozitivno me iznenadila i obradovala te mi je čast biti jedan od laureata nagrade ovoga Društva sa stoljetnom tradicijom. Nagrada je vrijedna potvrda izvrsnosti mogeg istraživanja tijekom doktorskoga studija te će stoga imati stalno mjesto u mojem životopisu. Štoviše, ova nagrada mi je poticaj da nastavim svoj znanstveni rad i nakon završenoga doktorskog studija. Konačno, ovakve i slične nagrade su prepoznate od poslodavaca te otvaraju moga vrata neovisno o budućem smjeru karijere.

Carlo Giorgio Grlj:

- Rođen sam 1995. godine u Rijeci, gdje sam završio osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. Godine 2014. preselio sam se u Zagreb, zajedno sa svojim bratom blizancem, a diplomski studij završio sam na Fakultetu strojarstva i brodogradnje, smjer Zrakoplovstvo. Tijekom studija posebno me zanimala mehanika fluida, u sklopu koje sam stekao temeljna znanja iz računalne dinamike fluida.

Nakon završetka studija zaposlio sam se na istraživačkom projektu usmjerenom na dinamiku leta specijaliziranih multirotornih letjelica koje smo, zajedno s kolegama, imali priliku i praktično izrađivati. Ubrzo nakon toga dobio sam ponudu za radno mjesto asistenta na projektu, u sklopu kojega sam se upisao i na doktorski studij. Trenutačno se bavim računalnom dinamikom fluida, s fokusom na primjene u brodskoj hidrodinamici.

Oduvijek mi se činilo da se vrlo malo ljudi bavi usko specijaliziranim područjima unutar znanosti te da je samim tim malo onih koji prate naše radove. Ova nagrada za mene predstavlja potvrdu da se trud i ustrajnost isplate jer postoje ljudi koji prepoznaju i cijene rad, čak i kada nisu izravno povezani s određenim znanstvenim područjem. Osobno, ovu nagradu doživljam kao značajno priznanje na početku svoje znanstvenoistraživačke karijere te kao snažan poticaj za njezin daljnji razvoj.

Dora Hlebec:

- Rođena sam u Čakovcu, gdje sam završila Gimnaziju Josipa Slavenskog. Diplomski i poslijediplomski studij završila sam na PMF-u, gdje i danas radim kao asistentica. Ako se situacija u Hrvatskoj poboljša – posebno u smislu bržeg napredovanja mladih znanstvenika te veće financijske potpore za provedbu složenih znanstvenih istraživanja – voljela bih ostati i nastaviti graditi karijeru ovdje. U suprotnom, otvorena sam za mogućnost rada u inozemstvu.

S obzirom na velik broj mladih i talentiranih znanstvenika i umjetnika u Zagrebu, od kojih mnogi prijavljuju svoje radove za Godišnju nagradu

Društva mladim znanstvenicima i umjetnicima, do samog trenutka objave nisam bila sigurna hoću li nagradu doista i dobiti. Ova nagrada mi, kako s osobnog, tako i sa znanstveno-akademskog aspekta, predstavlja važnu potvrdu da je ono čime se bavim prepoznato kao vrijedno i relevantno, osobito kada to priznanje dolazi od uglednih sveučilišnih nastavnika i znanstvenika. Nagrada će zasigurno pozitivno utjecati na moju daljnju karijeru jer je snažan poticaj za nastavak znanstvenoga rada i težnju izvrsnosti.

Nino Kadić:

- Iz Zagreba sam, gdje sam završio prijediplomski studij filozofije na Filozofskom fakultetu. Nakon toga završio sam diplomski studij na Central European Universityju u Budimpešti, a doktorski studij na King's Collegeu u Londonu. Trenutačno sam zaposlen kao viši asistent na Institutu za filozofiju u Zagrebu. Bavim se primarno filozofijom uma i metafizikom, ponajviše konceptom svijesti, predmetima i njihovim svojstvima. U budućnosti bih volio ostati na Institutu za filozofiju, uz istraživačke posjete inozemstvu i suradnju s kolegama iz cijelog svijeta.

Iskreno, nisam se nadao nagradi. Prijavio sam se i poslao članak pod nazivom *Monadic Panpsychism*, ali sam mislio da će proći neopaženo, tako da mi puno znači što sam je dobio. Tema članka je dosta apstraktna, čista teorijska filozofija, pa mi prepoznavanje kroz nagradu pokazuje da se cijeni i takav oblik rada. Osim toga, nagrada mi je važna i zbog kontakta s drugim laureatima, posebno zbog njihovih budućih izlaganja, što će mi omogućiti da upoznam značajno različita područja od svojega.

Monika Mlinarić:

- Dolazim iz Otočca, a u Zagreb sam došla studirati biologiju. Nakon studija ostala sam raditi na Institutu Ruđer Bošković, gdje sam danas zaposlena kao asistentica i upisana na doktorski studij molekularnih bioznanosti. Voljela bih otići na neko vrijeme u inozemstvo, steći nova znanja i iskustva, ali dugoročno se vidim u Hrvatskoj. Nadam se da ću i za deset godina biti ovdje, po mogućnosti i dalje u znanosti, jer me taj put iskreno veseli.

Nisam se posebno nadala nagradi, baš zato me ugodno iznenadila. Lijepo je dobiti priznanje za ono što svakodnevno radiš, pogotovo u znanosti, gdje rezultati često dolaze sporo. Osobno mi znači puno jer me dodatno motivira, a s akademske strane vjerujem da može pomoći u budućnosti. U svakom slučaju, drago mi je što je moj rad prepoznat.

Josipa Papac Zjačić:

- Doktorirala sam 2024. godine na Sveučilištu u Zagrebu na Fakultetu kemijskog inženjerstva i tehnologije pod mentorstvom prof. dr. sc. Hrvoja Kušića s temom *Ecotoxicity of microplastics and priority pollutants in water*, gdje sam trenutačno zaposlena kao viša asistentica.

Nagrada mi osobno znači kao potvrda rada i zalaganja kroz dugi niz godina te motivacija za daljnji rad i prepoznatljivost u znanstvenoj zajednici. Osim toga, želim istaknuti da je nagrađeni znanstveni rad prije svega rezultat timskog rada projektne grupe pod vodstvom prof. dr. sc. Ane Lončarić Božić, što je temelj i okosnica svakog kvalitetnog istraživanja.

Svijet znanosti ne poznaje granice, pa je znanstvenicima prirodno osjećati potrebu za odlaskom na vanjske institucije, čime se produbljuje znanje i mijenja perspektiva, što je neizbježno za napredak u struci. U planu je mobilnost u svrhu usavršavanja ili potencijalnog dužeg boravka na poslijedoktorskom istraživanju, ovisno o prilikama. Na duže staze svakako bih voljela ostati u Hrvatskoj i nastaviti raditi u znanosti i akademiji, ako to bude ostvarivo.

Josipa Sarjanović:

- Doktorandica sam anorganske i strukturne kemije na PMF-u te i u budućnosti namjeravam razvijati svoju karijeru na znanstveno-nastavnoj razini. Zadovoljna sam istraživačkim projektima i prilikama koje dobivam na svojem radnom mjestu te neću imati ništa protiv ako se nastavim razvijati na istom u sljedećih deset godina. Željela bih sudjelovati u radu internacionalne istraživačke skupine u inozemstvu, u smislu poslijedoktorskog usavršavanja, no želja mi je i dalje graditi karijeru u Hrvatskoj.

Osobno će mi nagrada biti veliki poticaj za daljnji rad na novim istraživanjima te se nadam da će mi otvoriti vrata i za nova usavršavanja. Drago mi je da je rad prepoznat od struke jer je tema istraživanja nepobitno značajna za područje kemije materijala.

Nives Štrkalj:

- Diplomirala sam istraživački smjer fizike na PMF-u, a diplomski rad izradila sam u sklopu Erasmus+ stručne prakse na Tehničkom sveučilištu u Münchenu. Doktorski studij završila sam na ETH-u Zürich u području fizike materijala, nakon čega sam se usavršavala na Sveučilištu Cambridge u Engleskoj uz potporu stipendije Švicarske nacionalne zaklade za znanost. Od prošle godine radim kao znanstvenica povratnica na Institutu za fiziku u Zagrebu, gdje nastavljam istraživanje feroelektričnih materijala na nanoskali u sklopu djelovanja Marie Skłodowska-Curie.

Zahvalna sam na ovom priznanju kao potvrdi dosadašnjeg rada i poticaju za buduće izazove, posebno zato što dolazi izvan mogega užeg znanstvenog kruga. Nagrada mi daje dodatnu vidljivost, što može pomoći u ostvarivanju novih suradnji i u dobivanju projektnih sredstava.

U budućnosti se vidim u znanosti u Hrvatskoj, aktivno uključena u međunarodne suradnje i projekte, čime bih željela doprinijeti izgradnji domaće istraživačke zajednice i infrastrukture. Želja mi je raditi vrhunsku znanost u Hrvatskoj i budućim generacijama mladih znanstvenika pružiti priliku da se bave izazovnim temama na svjetskoj razini, primjerenoj njihovim ambicijama i znanju.

Održana konferencija Dani e-infrastrukture Srce DEI 2025

Akadska zajednica generator je disruptivnih tehnologija, a jačanje suradnje s gospodarstvom i javnim sektorom omogućuje bolje iskorištavanje tih tehnologija

PIŠE I SNIMIO: SRCE

Konferencija Dani e-infrastrukture Srce DEI 2025 održala se potkraj ožujka u organizaciji Sveučilišnoga računskoga centra Sveučilišta u Zagrebu (SRCE) i u suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu. Kao pokrovitelji ovogodišnjega izdanja konferenciju su poduprli Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih, Rectorski zbor Republike Hrvatske i Grad Zagreb, a na konferenciji je bilo više od 400 sudionika iz sustava znanosti i visokog obrazovanja, javne uprave i gospodarstva te iz inozemstva.

Rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. **Stjepan Lakušić** u ime suorganizatora u svojem je pozdravnom govoru istaknuo: „Kad govorimo o digitalnoj transformaciji i umjetnoj inteligenciji, Sveučilište u Zagrebu kao najveće i najstarije sveučilište donosi, brine se i skrbi o ove dvije teme. Također, u području kibernetičke sigurnosti moramo kao akademska zajednica štiti ono što imamo. SRCE čini štiti kako bi sastavnice Sveučilišta bile sigurne i imale vrhunske rezultate u znanstvenoistraživačkim projektima. Malo tko u Europi može se podičiti takvom e-infrastrukturom kakvu ima SRCE. Naime, SRCE upravlja mrežom koju čini šest podatkovnih centara i spremno je nositi se s izazovima i pohranom velike količine podataka.“

prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, rektor Sveučilišta u Zagrebu

U ime pokrovitelja konferencije, Grada Zagreba, okupljenima se obratio pročelnik Službe za informacijski sustav i tehničke poslove Grada Zagreba dr. sc. **Dražen Lučanin**, koji je naglasio da su ovakve konferencije odlične za povezivanje ljudi iz privatnog i javnog sektora te akademske zajednice. „Tako se povezuju korisnici tehnologija i oni koji rade na njihovu razvoju i istraživanju i oni koji

dr. sc. Dražen Lučanin, pročelnik Službe za informacijski sustav i tehničke poslove Grada Zagreba

rade na obrazovanju kadrova da bi mogli te tehnologije koristiti“, dodao je.

U pozdravnom govoru u ime Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih državna tajnica dr. sc. **Iva Ivanković** istaknula je ulogu SRCA kao jednoga od strateških partnera u ciklusu najvećeg ulaganja u sustavu obrazovanja, i to u procesu digitalne transformacije sustava znanosti i visokog obrazovanja.

doc. dr. sc. Iva Ivanković, državna tajnica u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih

Potom je ravnatelj SRCA **Ivan Marić** predstavio iskorake i aktivnosti koje je SRCE postiglo u proteklih godinu dana istaknuvši: „U godinu dana od prošle konferencije zajedno smo prošli kroz brojne promjene, a u svim našim aktivnostima nastojali unaprijediti jedinstveni katalog usluga SRCA na korist akademske i znanstvene zajednice. Posebno se uspješnim pokazao naš paket usluga kojim pratimo proces istraživanja, a u području visokog obrazovanja tu je mnoštvo naših informacijskih sustava koji su dodatno međusobno povezani i automatizirani kao bi spremno odgovorili na sve veće zahtjeve zajednice za daljnjom digitalizacijom sustava znanosti i visokog obrazovanja. Upotreba svih ovih tehnologija nije moguća ako ne obrazujemo ljude da ih znaju koristiti, i upravo u toj niši s ponosom ističemo našu Akademiju SRCA – jedinstvenu obrazovnu platformu koja omogućava unaprjeđenje digitalnih

kompetencija nastavnika, istraživača i IT profesionalaca na javnim visokoškolskim i znanstvenim ustanovama. U području promicanja transparentnosti i otvorenosti SRCE je napravilo još jedan iskorak, a to je objava izvještajnog sustava SRCA

Ivan Marić, ravnatelj SRCA

Panel rasprava „Disruptivne tehnologije kao pokretač promjena“, panelisti: **prof. dr. sc. Vedran Mornar**, predsjednik Akademije tehničkih znanosti Hrvatske, **Ivan Marić**, ravnatelj, Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar, **prof. dr. sc. Dubravko Majetić**, prorektor za znanost, istraživanje i poslijediplomske studije, Sveučilište u Zagrebu, **Tajana Hašperger**, izvršna direktorica, Hewlett Packard Enterprise operated by Selectium, **dr. sc. Dražen Lučanin**, pročelnik Službe za informacijski sustav i tehničke poslove, Grad Zagreb. Moderatorica: **Stephanie Stelko**, voditeljica i urednica u Odjelu Obrazovanje i znanost Hrvatske radio televizije.

koji omogućava upravama ustanova uvid u korištenje usluge SRCA te bolje upravljanje digitalnom transformacijom uz ostvarivanje značajnih ušteda. Naša e-infrastruktura je redundantna i pouzdana izgrađena s vizijom da spremno odgovori na potrebe koje će tek doći u idućem razdoblju. Izgrađujući ju sustavno i promišljeno svih ovih godina, postigli smo digitalnu suverenost, riješili smo brojna pitanja iz područja kibernetičke sigurnosti te smo uspostavom superračunalnih resursa i podatkovnoga sloja uspostavili temelje za daljnja istraživanja i primjene tehnologija umjetne inteligencije. U svemu tome ključnu ulogu odigrala je uspješna suradnja s našom zajednicom, za koju gradimo i osmišljavamo naše usluge i sustave, i ta će suradnja i dalje biti imperativ našega poslovanja.”

U pozvanom predavanju *Implementing Digital Twin Technology of the Earth System in Destination Earth* dr. sc. Nils Wedi, voditelj digitalnih tehnologija za Destination Earth u Europskom centru za srednjoročne vremenske prognoze (ECMWF) predstavio je *Destination Earth* program, u okviru kojega se razvija digitalni model Zemlje za praćenje i prognozu interakcije između prirodnih pojava i ljudskih aktivnosti. Osim što zahtijevaju značajne superračunalne resurse, digitalni blizanci poput ovoga podrazumijevaju i goleme količine podataka koje je potrebno obrađivati. Istaknuo je da će umjetna inteligencija u budućnosti imati

dr. sc. Nils Wedi, voditelj digitalnih tehnologija za Destination Earth u Europskom centru za srednjoročne vremenske prognoze (ECMWF)

važnu ulogu u kompresiji podataka, njihovoj reprodukciji na zahtjev i prenošenju njihova sadržaja.

Tijekom panela *Disruptivne tehnologije kao pokretač promjena* panelisti su se složili da nove digitalne tehnologije sa sobom donose brojne prednosti i unaprjeđenja, ali da njihovu primjenu treba provoditi s mjerom. Nije dovoljno uskočiti u trend, poput ovoga trenda umjetne inteligencije kojemu svjedočimo posljednjih godina, nego je potrebno sustavno raditi na edukaciji kako ispravno iskoristiti umjetnu inteligenciju. Pritom na umu treba imati sve rizike koje njezino korištenje donosi te trebamo biti spremni kritički promišljati rezultate koje njezino korištenje omogućuje. Postojanje tehnološke infrastrukture u obliku superračunala i posebno kvalitetnih setova podataka osnova su uspješne primjene umjetne inteligencije, a akademska i znanstvena zajednica generator je disruptivnih tehnologija. Nužno je jačati suradnju zajednice s gospodarstvom i javnim sektorom na iskorištavanju tih tehnologija. Panelisti su se složili i da Europa, iako u pogledu uvođenja novih tehnologija kaska za Kinom i SAD-om, još uvijek stigne uhvatiti korak primjenjujući federalni model koji je u osnovi same Unije.

U pozvanom predavanju *New Leadership for New Digital Education Scenarios* prof. dr. sc. Albert Sangrà s Otvorenoga sveučilišta Katalonije (UOC) objasnio je da lideri u obrazovanju 21. stoljeća trebaju biti vođeni vizijom što žele postići i zatim to prilagoditi kontekstu u kojem djeluju. Lideri se ne nalaze samo na upravljačkim razinama ustanova, nego

Tijekom konferencije održano je i osam tematskih blokova, dvanaest radionica, a posjetitelji su imali priliku vidjeti i osamnaest posternih prezentacija.

su prisutni na svim razinama djelovanja. Lideri potiču i razvijaju kulturu suradnje i kolaboracije stručnjaka iz različitih područja, a sve to radi unaprjeđenja procesa učenja i podučavanja. Digitalno obrazovanje podrazumijeva sinergiju tehnologije, organizacije i pedagogije, a nastavnici moraju biti svjesni svojega neizostavnog utjecaja na studente, ali i činjenice da su oni lideri koji vode studente prema njihovom napretku.

U okviru konferencije Srce DEI 2025 održalo se i događanje *Otvorena znanost i EOSC: od principa do prakse*, tijekom kojega su predstavljene brojne aktivnosti ustanova članica Inicijative HR-OOZ, među kojima su istaknute aktivnosti Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Instituta Ruđer Bošković, Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišta u Rijeci i SRCA. Predstavljani su i nacionalni naponi koji podupiru otvorenu znanost te je najavljeno skoro predstavljanje Nacionalnoga plana za otvorenu znanost. Okupljeni sudionici

Tematski blok „Budućnost dijeljenja rezultata istraživanja – uloga repozitorija“

imali su priliku i doznati više pojedinosti o planovima uspostave i razvoja EOSC federacije te im je predstavljena Politika otvorene znanosti Sveučilišta u Zagrebu. U drugom dijelu događanja predstavljene su aktivnosti i projekti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Zadru koji promiču načela otvorene znanosti te istraživanje Udruge Penkala o stavovima studenata i doktoranada o otvorenoj znanosti. Nadalje, bilo je riječi o zastupljenosti pitanja autorskoga prava u politikama znanstvenih ustanova te o praksama koje povećavaju učinkovitost istraživanja i smanjuju istraživački otpad. Blok je zaključen izlaganjem o aktivnostima RDA nacionalnoga čvora u Sloveniji te o mogućnostima suradnje.

Tijekom dva dana konferencije održano je i osam tematskih blokova, dvanaest radionica, a posjetitelji su imali priliku vidjeti i osamnaest posternih prezentacija.

Ovogodišnje izdanje konferencije poduprli su Axians Hrvatska i Hewlett Packard Enterprise operated by Selectium te STORM Grupa kao dijamantni sponzori, AKD kao zlatni te Arista Networks, MEP i Odašiljači i veze kao sponzori. ///

Predstavljanje projekta *Bridging the Research and Innovation Gap in Life Sciences-Alliance4Life_BRIDGE*

PIŠU: izv. prof. dr. sc. Filip Sedlić i Lozika Mašić, mag. educ. biol. et chem.

FOTO: Branko Nad

U dvorani Sveučilišta u Zagrebu, na poziv prof. dr. sc. Borisa Brkljačića, prorektora za studente, prijediplomske i diplomске studije, i prof. dr. sc. Jurice Pavičića, prorektora za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju, predstavljen je projekt *Alliance4Life_BRIDGE*, koji je financiran u sklopu programa *Obzor Europa* i u kojem kao partner sudjeluje Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Alliance4Life je savez 12 vodećih istraživačkih institucija i sveučilišta u biomedicini iz jedanaest zemalja Srednje i Istočne Europe (takozvane EU13-zemlje ili zemlje širenja, odnosno *widening* zemlje), kojega je cilj poboljšati institucijsku kulturu i strateško upravljanje partnerskih institucija te služiti kao uzor za poboljšanje uvjeta ostvarivanja izvrsnih znanstvenih rezultata u ovom dijelu Europe.

Pozdravivši sve nazočne, uključujući dekane i prodekane Sveučilišta u Zagrebu, skup je otvorio prorektor Boris Brkljačić, koji je ukratko predstavio prvi projekt naziva *Alliance4Life*, kojega je bio voditelj na Medicinskom fakultetu. Iznimno dobra suradnja među partnerima rezultirala je osnutkom saveza *Alliance4Life*. Projekt *Alliance4Life* udario je temelje za buduće projekte, a zasnivao se na temeljnom načelu rada koji je uključivao analizu postojećeg stanja na institucijama i odabir najboljih praksi koje će se implementirati tijekom dolazećih projekata.

Obraćanje prorektora Borisa Brkljačića

Projekt *Alliance4Life_BRIDGE* predstavlja voditelj prof. dr. sc. Filip Sedlić s Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Govornici (zdesna nalijevo): prodekan Božo Krušlin, prorektori Jurica Pavičić i Boris Brkljačić, profesorica Nada Čikeš i moderatorica Lozika Mašić

Prof. dr. sc. Božo Krušlin, prodekan za znanost Medicinskoga fakulteta, govorio je o drugom projektu u nizu naziva *Alliance4Life ACTIONS*, kojega je bio voditelj na Medicinskom fakultetu. U drugom se projektu nastojalo implementirati ciljne akcije koje pokreću institucijske reforme, potiču znanstvenu suradnju i povećavaju međunarodnu konkurentnost istraživačkih institucija u regiji.

Profesorica emerita Nada Čikeš, članica Upravnog odbora drugog projekta i bivša dekanica Medicinskoga fakulteta, govoreći o upravljanju ljudskim potencijalima, povezala je sva tri projekta: „Jedan od glavnih ciljeva naših projekata je poboljšati upravljanje ljudskim potencijalima uz korištenje instrumenta naziva *HR Excellence Award*.” Opsežni postupak prijave je u tijeku.

Uvodni dio zaključio je prorektor Jurica Pavičić. Uz pohvale Medicinskom fakultetu za inicijative i trud koji ulaže kako bi postao što konkurentniji među europskim institucijama, govorio je o važnostima saveza u razvoju europskih akademskih i istraživačkih institucija. Pritom je istaknuo potrebu da i druge sastavnice Sveučilišta u Zagrebu primijene postignuća projekata *Alliance4Life*.

Izv. prof. dr. sc. Filip Sedlić predstavio je projekt *Bridging the Research and Innovation Gap in Life Sciences (Alliance4Life_BRIDGE)*. Profesor Sedlić ujedno je i voditelj projekta na Medicinskom fakul-

tetu koji je financiran u sklopu programa *Horizon Europe Widera 2023 – European Excellence Initiative*. Kao i u prethodnim projektima, koordinator je Masarykovo sveučilište, i to njihov novoosnovani istraživački institut CEITEC. Projekt je započeo prošle godine i trajat će četiri godine. Kao treći u nizu projekata, *Alliance4Life_BRIDGE* dosad je najveći i vrijedan je gotovo 5.000.000 EUR. Kako je projekt dosta opsežan i sastoji se od 16 radnih paketa, na predstavljanju je prikazano

samo nekoliko aktivnosti. Više pojedinosti može se naći na mrežnoj stranici www.alliance4life.eu. Glavni je cilj projekta implementirati nužne reforme koje će povećati akademsku konkurentnost i inovacijski potencijal.

Vizija projekta je: „*Alliance4Life's vision is to serve as the role model of progressive research institutions and universities staying at the forefront of modern institutional governance and culture in the CEE region, and influencing the R&I policy in the EU.*” Dakle, mi želimo prednjačiti u modernom upravljanju istraživačkim institucijama u Srednjoj i Istočnoj Europi i svoja postignuća prenositi drugima. *Alliance4Life* iznimno su dobro prepoznali u Europskoj komisiji i drugim važnim europskim organizacijama ne samo kao savez nego i kao projekte koji doista mogu dovesti do značajne institucijske reforme u našim zemljama. To se očituje i u činjenici da su na sastancima i događanjima sudjelovali visoki europski dužnosnici poput Phillipa Cupersa, koji je *Head of the Life Sciences Unit, European Research Council Executive Agency*, Stefana Weiersa, koji je *Head of Sector 'Widening, ERA and Research Infrastructure Programming'*, kao i Corneliusa Schmaltza, Jerryja Lanfeara, Vincenta Leinera, Karen Vandeveldel i Edit Herczog.

Radni paketi projekta Bridge posvećeni su ispunjavanju pet ključnih ciljeva: 1) znanstvena izvrsnost, 2) modernizacija karijera, 3) unaprjeđenje suradnje iz-

Obraćanje profesorice Nade Čikeš

među istraživača i industrije, 4) odnosi akademije i industrije i 5) diseminacija. Dakle, dva cilja posvećena su suradnji s industrijom, što odražava svijest projektnoga tima o važnosti stavljanja istraživanja u funkciju gospodarskoga rasta Europske unije. Diseminacija je važna jer je uloga i odgovornost istraživača uvjeriti javnost o opravdanosti i nužnosti ulaganja u istraživanja i razvoj. Na predstavljanju su prikazani sljedeći radni paketi: 1) Radni paket 4: model mentoriranja, 2) Radni paket 6: primjena zajedničkih istraživačkih programa, 3) Radni paket 8: otvorena suradnja i 4) Radni paket 3: E-platforma za učenje.

Glavni cilj Radnoga paketa 4: model mentoriranja je internacionalizacija doktorskih studija odnosno mentoriranja. Veći broj etabliranih znanstvenika koji sudjeluju u procesu edukacije mladih istraživača neminovno osigurava njihovu bolju kompetentnost jednoga dana kad postanu samostalni znanstvenici. Ovaj radni paket vodi profesor Sedlič, a sastoji se od četiriju specifičnih aktivnosti: T4.1. Uspostava *Alliance4Life*-baze potencijalnih komentara, T4.2 Najbolje prakse u mentoriranju, T4.3 Uspostava *Alliance4Life*-baze potencijalnih članova povjerenstva za doktorske radove i T4.4 Sudjelovanje stručnjaka iz *Alliance4Life*-baze u povjerenstvima za doktorske radove. U sklopu ovoga radnog paketa uspostavljena je zajednička, *Alliance4Life*-baza potencijalnih komentara, u kojoj je više od 100 stručnjaka iz različitih institucija i područja koji su spremni posvetiti se edukaciji doktoranda u partnerskim institucijama kao komentori. Razvoj novih mogućnosti *online* komunikacije putem različitih platformi za videopozive olakšalo je iskorištavanje svih mogućnosti ovog oblika edukacije. Medicinski fakultet trenutačno prednjači brojem potencijalnih komentara. Za ovu je aktivnost također odgovoran profesor Sedlič. U projektu imamo osigurana i sredstva za kraće boravke doktoranada, do sedam dana, koji mogu posjetiti laboratorij komentara i tako dodatno osnažiti njihovu interakciju, a doktorandu se ujedno pruža prilika naučiti neku novu laboratorijsku tehniku.

Alliance4Life-baza potencijalnih komentara sadržava opsežne informacije o potencijalnim komentatorima, koje su korisne doktorandima i njihovim mentorima pri odabiru stručnjaka, koji može donijeti novu dimenziju u edukaciji doktoranda. Ujedno, to može biti prilika i mentoru za proširivanje mreže suradnika u Europi. Baza sadržava osnovne informacije o potencijalnim komentatorima, kao što su ime i prezime, institucija i zavod/odjel gdje rade, radno mjesto, e-adresa, područje djelovanja, poveznica na stranicu PubMed s publikacijama i mrežnu stranicu istraživačke grupe, do pet istraživačkih projekata i najboljih publikacija, metodologiju kojom se koristi istraživačka skupina te kratki životopis.

U sklopu zadatka T4.2 Najbolje prakse u mentoriranju organizirana je radionica u Brnu na visokoj razini za voditelje doktorskih studija, prodekane za znanost i prodekane za poslijediplomske studije u partnerskim institucijama. Predavači su bili istaknuti stručnjaci organizacije Orpheus. Osnivač i dugogodišnji predsjednik Orpheusa je prof. dr. sc. Zdrav-

ko Lacković s Medicinskoga fakulteta. Govorili su predsjednik Orpheusa profesor John Cremers (KU Leuven), potpredsjednica Orpheusa doktorica Jenet Carton (Royal College of Physicians of Ireland) i bivši predsjednik Orpheusa profesor Robert Harris (Karolinska Institute). Teme su bile najbolje prakse u doktorskoj edukaciji, profesionalni razvoj u doktorskoj edukaciji i osiguravanje kvalitete u procesu mentoriranja. Radionica je bila dobro posjećena. Iz Zagreba su sudjelovali profesori Krušlin i Sedlič, a svrha radionice bila je prenijeti ključne informacije o važnosti primjene standarda u procesu mentoriranja osobama koje imaju mogućnosti kreirati institucijske politike vezne uz mentoriranje mladih istraživača. Posebna zahvala za organizaciju ove vrlo uspješne radionice ide prof.

Govor prorektora Jurice Pavičića

dr. sc. Ani Borovečki, koja je blagajnica u Orpheusu i koja nas je preporučila predavačima.

Druga radionica, također u organizaciji profesorice Borovečki, bila je na rasporedu sljedeći dan i dizajnirana za potrebe mladih istraživača. Medicinski fakultet već neko vrijeme organizira sličnu radionicu, a moraju je završiti svi mladi znanstvenici koji žele biti mentori. Radionica se odvijala na daljinu i na njoj je bilo više od 100 sudionika. Predavači su ponovno bili prof. Harris i dr. Carton, govorila je i profesorica Joana Palha (University of Minho), uz predavače s Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: profesorice Borovečki, profesora Sedliča i profesorice Nadiru Duraković. Teme su prilagođene mladim mentorima. Prof. Harris govorio je o preveniranju i rješavanju sukoba između mentora i doktoranda, a profesorica Carton predavala je o profesionalnom razvoju. Profesorica Palha izlagala je o interakciji između mentora i doktoranda. Temu o odgovornom ponašanju u istraživanju obradila je profesorica Borovečki. Profesorica Duraković govorila je o važnosti ovakvih tečajeva, a profesor Sedlič podijelio je svoja iskustva tijekom doktorata u Sjedinjenim Američkim Državama.

Uspostavljena je i *Alliance4Life*-baza potencijalnih članova povjerenstva za doktorske radove (T4.3). Odziv je izvrstan, i

u bazi je trenutačno više od 100 izvrsnih znanstvenika i profesora. Ova baza služi odgovarajućim odborima u partnerskim institucijama koji biraju članove povjerenstva za obranu teme dokorskoga rada, napretka ili završne obrane. Svrha je ponovno osigurati veću bazu stručnjaka koji svojim doprinosom u povjerenstvu za doktorske radove poboljšavaju izradbu dokorskoga rada. Profesor Sedlič odgovoran je za ovaj zadatak, na koji se nadovezao zadatak T4.4, koji vodi Lozika Mašić i u kojem se organizira i financira put za 12 članova povjerenstva za doktorske radove koji su izabrani iz *Alliance4Life*-baze potencijalnih članova povjerenstva. Zadatak je iznimno izazovan s obzirom na to da različite institucije imaju i različita pravila o imenovanju ovih članova i o provedbi sastanaka

Govor prodekane Bože Krušlina

s doktorandima. Veliku ulogu u provedbi zadatka odigrali su profesor Krušlin i profesor Brkljačić. Planirano je ukupno 36 sastanaka. Cilj je demonstrirati izvedivost ove aktivnosti što bi moglo prerasti u trajni instrument internacionalizacije doktorskih studija.

Iza naziva Radnog paketa 5 primjena zajedničkih istraživačkih programa krije se niz aktivnosti koje bi trebale snažnije poticati uspostavu suradnje između istraživača iz partnerskih institucija. Ključna aktivnost kojom želimo postići zacrtani cilj je uspostava virtualnoga istraživačkog centra, koji bi trebao iskoristiti sve blagodati platformi za komunikaciju na daljinu. Zasad imamo tri virtualna odjela: Neurobiologija (voditelj: profesor Jernej Jorgačevski, Medicinski fakultet u Ljubljani), Kardiovaskularne bolesti (voditelj: profesor Sedlič) i Metabolizam i endokrinologija skeletnih mišića (voditelj: profesor Sergej Pirkmajer, Medicinski fakultet u Ljubljani). Odjeli su pobudili zanimanje istaknutih istraživača, uključujući i dobitnicu prestižnoga projekta ERC-a (*European Research Council*).

Nedavno je proveden drugi natječaj Otvorenog pristupa, pri čemu su dodjeljivana sredstva do 9000 eura, ponajviše mladim istraživačima. Sredstva se koriste za usluge temeljnih jedinica (engl. *core facilities*). Temeljne jedinice čine

posebne istraživačke strukture koje najčešće rabe skupu opremu i zahtijevaju visokospecijalizirana znanja osoba koje upravljaju tom opremom, a dostupna su svima u toj instituciji i šire. Usluga se naplaćuje prema posebnim cijenama. Temeljne su jedinice prepoznate kao učinkovit način gospodarenja skupom opremom. Naši istraživači koji su dobili sredstva na natječajima su profesorica Lovorka Grgurević i doktori Tomo Svaguša, Vid Mirošević, Stela Hrkač, Petar Šenjig i Jure Krasić. Na natječaju je dva puta izabrana i temeljna jedinica Odjel za funkcionalnu genomiku kao pružatelj usluga, kojom upravlja profesor Fran Borovečki, a pomaže mu docentica Antonela Blažeković. Temeljne jedinice partnerskih institucija mogu se pronaći na zajedničkoj mrežnoj stranici: <https://a4l-facilities.fnusa-icrc.org/>.

Drugi mehanizam poticanja suradnje istraživača iz partnerskih institucija su takozvani *Seed Fund*-natječaji, koji se otvaraju nakon tematskih minikonferencija našega projekta, a svrha im je osigurati financijska sredstva za putovanje istraživača koji trebaju unutar zadnog roka pripremiti prijavu na europski projekt. Dosad je financirano osam projekata, istraživači su sudjelovali na dvama: *MyAlheart* (profesor Sedlič, akademik Davor Miličić, profesor Fran Borovečki, docentica Blažeković, dr. Marijan Pašalić i dr. Svaguša) i *Enlighten* (profesorica Marina Šagud).

Zadnji je bio predstavljen pilot-projekt mikrokvalifikacija, u kojem partneri uz pomoć kolega iz CEITEC-a mogu razviti vlastiti digitalni sustav za mikrokvalifikacije koji služi za stjecanje specifičnih kvalifikacija polaznika, uz dodjelu ECTS bodova. Ovaj sustav, uz papirnati oblik potvrde, omogućuje i dodjelu digitalnog oblika potvrde koji je prepoznatljiv u Europi, a može se gledati pomoću sustava Europass.

Zaključno, naglašeno je da prednost *Alliance4Life* projekata i naša snaga proizlaze iz činjenice da institucije djeluju u zemljama sličnog socioekonomskog okruženja. To znači da nam je lakše primijeniti uspješne pristupe u takvim institucijama jer se često susrećemo s istim problemima i preprekama. S druge strane, institucije u Zapadnoj Europi raspolažu s većim financijskim sredstvima i ponekad je upravo to nepremostiva prepreka za značajnije unaprjeđenje kapaciteta. Iako je teško dosegnuti znanstvenu produktivnost zemalja Zapadne Europe bez značajnijih financijskih ulaganja od države, neke promjene možemo i mi sami poduzeti, poput primjene sustava *HR Excellence Awarda*. Projekt provodi širi tim u kojem, uz gore navedene, sudjeluju profesorice i profesori: Srećko Gajović, Tea Vukušić Rukavina, Goran Šimić, Branka Marinović, Marina Radmilović, Željka Krsnik, Nino Sinčić, Ksenija Vitale, Robert Likić i Tina Dušek, kolegica Ivana Šipak, docent Ivan Paden i docentice Monika Ulapec i Lea Škorić, doktor Siniša Škokić, doktorica Petra Baković te kolegice Željka Pavlović i Patricija Janković. Na prethodnom su projektu važnu ulogu odigrali magistra Smiljka Vikić Topić, akademik Slobodan Vukičević i kolegica Gabrijela Radić. Tim je posebno zahvalan i kolegama iz Odjela za financije. ///

ODRŽAN FERConnect:

Vodeći stručnjaci raspravljali o geopolitici i tehnologiji

PIŠE: Petra Škaberna, Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva
FOTO: Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva

Koja je uloga Republike Hrvatske u trenutačnim geopolitičkim okolnostima i kakva nas monetarna budućnost čeka samo su neka od pitanja FERConnecta iz rasprave istaknutih hrvatskih inženjera i ekonomista, koju su zajednički organizirali Alumni odbor Fakulteta elektrotehnike i računarstva (FER) i alumni Ekonomskoga fakulteta (EFZG) Sveučilišta u Zagrebu. Na ovom posebnom, četvrtom izdanju FERConnecta, inicijative koja okuplja i povezuje FER-ove alumne, na panelu o utjecaju geopolitičkih promjena na tehnologiju *Budućnost u previranju* sudjelovalo je više od 200 zainteresiranih.

Panelisti FERConnecta

Zvonimir Frka-Petešić, predsjednik Ureda predsjednika Vlade RH

Uvodno izlaganje održao je predstojnik Ureda predsjednika Vlade RH Zvonimir Frka-Petešić, koji je istaknuo hrvatske napore u sudjelovanju i oblikovanju europskih regulativa.

„Europa se budi, prvi znakovi toga su konkretni, a obuhvaćaju Akt o umjetnoj inteligenciji, prvi zakon takve vrste na svijetu, Direktivu NIS2 – jedinstveni okvir za kibernetičku sigurnost Europske unije, plan za zatvaranje inovacijskog jaza i smanjenje strateških ovisnosti i druge važne dokumente. Hrvatska ne želi biti promatrač nego sudionik i suoblikovatelj ovakvih akata. Ona aktivno doprinosi implementaciji europskih digitalnih regulativa, koristi sredstva iz Nacionalnog plana i oporavka za digitalizaciju zdravstva, ob-

Boris Vujčić, guverner HNB-a i predsjednik udruge Alumni EFZG-a

Na panelu o utjecaju geopolitičkih promjena na tehnologiju *Budućnost u previranju* sudjelovalo je više od 200 zainteresiranih.

prof. dr. sc. Vedran Bilas, dekan FER-a

Davor Baković, predsjednik uprave Končara Mjernih transformatori i udruge Hrvatski izvoznici

razovanja, javne uprave, razvoj vlastitih kapaciteta – od laboratorija za umjetnu inteligenciju do digitalne transformacije poduzeća i lokalne samouprave”, poručio je Frka-Petešić.

Guverner HNB-a i predsjednik udruge Alumni EFZG-a Boris Vujčić u kratkom je govoru o budućnosti novca istaknuo inicijativu središnjih banaka za uvođenje digitalnog eura s obzirom na pad uporabe gotovine i porast bezgotovinskih oblika plaćanja.

„Digitalni euro je centralno-bankarski digitalni novac koji postoji već jako dugo, a koji centralne banke žele uvesti zbog pro-

mjena načina plaćanja s kojima se danas susrećemo. Sama ideja digitalnog eura je postati prvo paneuropsko platno rješenje kojim će se moći služiti na svakom platnom mjestu, a koji će biti što sličniji sadašnjem novcu dostupnom potrošačima, a to je gotovina. Ideja je da radi bez interneta i podržavaju ga svi POS uređaji, no cijeli projekt je u pripremnj fazi. To je tehnološki iskorak u valutama”, rekao je Vujčić.

Predsjednik uprave Končara – Mjernih transformatori i udruge Hrvatski izvoznici Davor Baković dotaknuo se međunarodne trgovine i trenutačnoga položaja Europe.

„Kad pogledate trendove, oni ukazuju na polarizaciju svjetske trgovine i na to da živimo u jednom spregnutom svijetu u kojem su vrlo evidentni trgovinski blokovi: jedan blok u pozadini kojega su Sjedinjene Američke Države ili zapadni svijet, a drugi je Kina. Novost za Europu je da ulazi u eru u kojoj Atlantik nije centar, što nije nužno ni loše. Stajanje po strani dat će joj vremena za restrukturiranje, ulaganje u energetiku i tehnologiju”, poručio je Baković.

Na panelu o temama koje izravno utječu na 450 milijuna građana EU-a sudjelovali su i istaknuti stručnjaci poput Josipa

Česića, suosnivača tvrtke za robotiku i AI rješenja Gideon Brothers, Josipa Mikućića, višeg inženjera za analogni dizajn u tvrtki za izradu poluvodiča ams OSRAM, Matije Žulja, izvršnog direktora tvrtke za softverska rješenja u poljoprivredi Agrivi, dr. sc. Luke Šikića, docenta na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, te izv. prof. dr. sc. Valentine Vučković s Ekonomskoga fakulteta. FERConnect je otvorio prof. dr. sc. Vedran Bilas, dekan FER-a.

„Misija FER-a je tehnološki razvoj Hrvatske, a u današnjoj geopolitičkoj situaciji gdje su okolnosti dramatične, prilike i institucije su ključne. FERConnect je zato prilika za prepoznavanje i suočavanje s izazovima geopolitičkih promjena”, poručio je dekan Bilas.

Raspravu su moderirali Mladen Pejković, predsjednik Alumni odbora FER-a, inače stariji izvršni direktor za strategiju, poslovni razvoj i ICT Atlantic Grupe, i izv. prof. dr. sc. Anita Čeh Časni s Ekonomskoga fakulteta.

„Nove, pomalo dramatične geopolitičke okolnosti izazvale su zabrinutost na mnogim poljima, uključujući i tehnološko. Bez obzira na to, vjerujem da su one prilika za jačanje europskih tehnologija i konkurentnosti kroz postojeće, ali i nove programe u domeni robotike, industrije čipova,

Mladen Pejković, predsjednik Alumni odbora FER-a

umjetne inteligencije, kvantnog računalstva i jačanje kibernetičke sigurnosti. Upravo takvim inicijativama Hrvatska ima što ponuditi. Suradnjom znanosti i obrazovanja, države i gospodarstva možemo iskoristiti priliku koja se pruža, što je bila ideja vodilja za organizaciju današnjeg FERConnecta”, izjavio je Pejković.

Podsjetimo, FERConnect jedna je od iznimno uspješnih i prepoznatih aktivnosti Alumni odbora FER-a, osnovanoga 2023. godine radi umreživanja bivših i sadašnjih studenata, suradnje s Fakultetom i iskorištavanja potencijala šire zajednice. Alumni odbor čini 16 bivših studenata, danas mahom renomiranih stručnjaka iz STEM područja, a osnovan je na inicijativu sadašnjega dekana prof. dr. sc. Vedrana Bilasa. ///

AMERIČKA STUDENTICA U ZAGREBU

Studentski je život u Zagrebu fantastičan

Abigail Schreiber, mlada Amerikanka odrasla u Eureka, gradiću nedaleko od St. Louisa, koja sada studira u Zagrebu, otkrila nam je kako se prilagodila životu u Hrvatskoj, što i tko joj najviše nedostaje te koji su joj planovi

PIŠE: Ana Konta
FOTO: privatni album

Amerikanka Abigail Schreiber stigla je u Zagreb u veljači ove godine u sklopu programa Erasmus Mundus preko UNIC saveza. Studira na združenom studiju Redizajn postindustrijskih gradova (RePIC) na Sveučilištu u Zagrebu na Pravnom i Arhitektonskom fakultetu. Brzo se prilagodila na život u Hrvatskoj, a glavni ju je grad oduševio na prvi pogled. Najviše joj se sviđaju Zagrepčani koji su, kaže, iznimno ljubazni i neposredni, a potom mjesta poput Maksimira, Sljemena i Jaruna, gdje može uživati do mile volje u prirodi, šetnjama i opuštanju.

Željela bih ostati u Zagrebu do kolovoza prije nego što odem u Belgiju na sljedeći semestar.

Pozornost svojih vršnjaka, ponajprije zagrebačkih studenata, privukla je atraktivnim i zabavnim objavama na TikTok i Instagramu. Najljepšim prizorima Zagreba i privlačnim snimkama druženja s prijateljima u menzi, na predavanjima, rekreaciji i obilascima znamenitih mjesta, Abigail u svojim *storyjima* i fotografijama otkriva koliko joj se sviđa studentski život, hrvatska kultura, običaji i hrana.

PRILAGODBA I STUDENTSKI ŽIVOT U ZAGREBU

„Studentski život u Zagrebu je fenomenalan. Svaki dan me nešto novo oduševi. Toliko toga se može vidjeti i doživjeti u Zagrebu sa skromnim studentskim budžetom. Snažne ESN studentske mreže, izvrsni i povoljni obroci u menzi te brojni javni sadržaji, koji su često besplatni. U Zagrebu se osjećam vrlo sigurno i puno toga mi se sviđa. Stvarno sam sretna

što mogu iskusiti studentski život ovdje”, ispričala nam je 24-godišnja Abigail.

U Hrvatsku je stigla iz Njemačke u sklopu Erasmus Mundus programa preko UNIC saveza. Prvi je semestar provela u Bochumu u Njemačkoj sa skupinom studenata koji su se potom razdvojili kako bi u sljedećem razdoblju nastavili studij na četirima sveučilištima u Europi. UNIC-ov sveučilišni kampus povećava mobilnost studenata diljem svijeta, a Redizajn postindustrijskih gradova (RePIC) kao dvogodišnji studijski program sa 120 ECTS-a u cijelosti se izvodi na en-

gleskom jeziku i uz prilagođenu obveznu mobilnost između sveučilišnih kampusa koji sudjeluju. Uz sveučilišta u Bochumu (Njemačka), Liègu (Belgija), Ouluu (Finska), Rotterdamu (Nizozemska), Corku (Irsk), Bilbaou i San Sebastianu (Španjolska) i Istanbulu (Turska) je i Sveučilište u Zagrebu.

„Studiram urbane studije. U Zagrebu sam fokusirana na upravljanje i urbanističko planiranje tako da predavanja slušam na Pravnom i Arhitektonskom fakultetu. U budućnosti bih željela raditi nešto što uključuje politiku i komunikacije, bilo bi

savršeno da to bude unutar međunarodne organizacije. Zaljubljenica sam u digitalne medije, koji su super za povezivanje s drugim mladim ljudima i za poticanje razgovora o budućnosti gradova: kako živimo u njima, kakav je promet i kako gradimo održive zajednice. Privlače me poslovi u kojima mogu razmišljati izvan okvira, sagledavajući širu sliku, ali i biti kreativna u razmjeni ideja i razvijanju strategija. No, još ne znam točno kako će izgledati moja budućnost. To je za mene najzbudljiviji dio”, doznajemo od Abigail što planira kad završi fakultet.

U razgovoru s nasmijanom i uvijek dobro raspoloženom Abigail pokušali smo doznati kako se iz daleke Amerike otisnula u Europu i što joj najviše nedostaje daleko od roditeljskog doma.

„Odrasla sam u državi Missouri, u malom gradu Eureka nedaleko od St. Louisa gdje svatko svakoga poznaje i gdje je američki nogomet petkom navečer glavna zabava. Išla sam u tamošnju državnu školu, od osnovne do srednje, što mi je dalo snažan osjećaj zajedništva. Nakon mature napustila sam Eureka i upisala se na Državno sveučilište Missouri, otprilike tri sata prema jugu od mog doma. Ondje sam studirala međunarodno poslovno upravljanje. Oduvijek mi je bio san putovati i živjeti u inozemstvu, ali Eureka će zauvijek ostati u mom srcu i biti moj dom”, sjetno se prisjeća Abigail dana provedenih u domovini.

Najveći su joj oslonac u životu obitelj i prijatelji. Nedostaju joj druženja s njima, odlasci u kino, na kuglanje i utakmice. Naravno, prijatelje je stekla i u Zagrebu, na trčanju u Run Clubbing Zagreb, posje-

Abigail s prijateljicama u Americi

Abigail u studentskoj menzi

tila je i Dinamov stadion na Maksimiru, no osjećaj topline i roditeljskoga doma ipak joj nedostaje.

„Najviše mi nedostaju obitelj i prijatelji. Oni su moja najveća podrška, pa mi zato teško pada što ih ne mogu vidjeti i zagrliti kad god to poželim. Jako mi nedostaje moj brat. On ima Downov sindrom i nas dvoje smo posebno bliski. Nedostaju mi jednostavne stvari, poput zajedničkog odlaska u kino ili navijanja dok se on natječe u kuglačkoj ligi i borbama u karateu. Sad kad sam daleko, puno više cijenim te svakodnevne trenutke koje smo provodili skupa“, čeznutljivo priznaje Abigail koliko joj nedostaju mama i mladi brat.

SVIDAJU JOJ SE PARKOVI I ODLASCI NA KAVU

Život i svakodnevnicu u hrvatskom glavnom gradu opisuje u superlativima. Iako je veliki grad, još uvijek je „po mjeri stanovnika“. Nema velikih gužvi na gradskim ulicama, sigurnost je na visokoj razini, a dostupnost parkova i zelenih površina gdje svi mogu uživati u doticaju s prirodom doista je fantastična. Svida joj se i kultura ispijanja kave i druženja na terasama kafića te ponuda i hrana u menzi Studentskoga centra.

Abigail s mamom, bratom i tetom

„U Zagrebu je svakodnevni život stvarno lijep. Kava je odlična, ljudi su ljubazni i ima puno toga što je besplatno za studente. Obično jedem u studentskoj kantini, kako vi kažete menzi, uključena sam u nekoliko klubova i ovdje sam našla zaista dobar ritam. Volim menzu i zahvaljujući tome su učenje i honorarni rad puno manje stresni jer znam da se ne moram brinuti oko kuhanja obroka i da mogu ostati unutar svog budžeta. Kolači su ukusni i slasni, kao i piletina, a posebno mi se sviđa osvježavajuća salata od kupusa te sok od jabuke. Proljeće u Zagrebu je prekrasno, obožavam rascvjetala stabla trešanja. Bezbrizno ispijanje kave mi je hit. Volim što se mogu naci s prijateljima, uživati u suncu i provoditi kvalitetno vrijeme s njima. Često odlazim i na dugo trčanje. To je moj omiljeni način da razgledam i naučim više o mjestu u kojem živim. Također, jako sam strastvena u izradi videa i fotografiranju“, ističe Abigail, koja videima i fotografijama svakodnevno oduševljava svoje brojne pratitelje na društvenim mrežama.

Česte selidbe i prilagodbe na kulturu, običaje i način života u mjestima gdje boravi, za nju su poseban izazov. Ipak, Abigail je usmjerena na svoj cilj jer želi steći bogato iskustvo koje će joj pomoći u izgradnji karijere.

„Nije uvijek lako, ali život u inozemstvu, prvo u Njemačkoj, a sada u Hrvatskoj, jedno je od najsmislenijih iskustava u mom životu. Postoje izazovi, od papirologije do jezičnih barijera, ali pogled na svijet i veze koje uspostaviš čine sve to vrijednim truda“, iskrena je Abigail.

Prvi dojam o Hrvatima stekla je zahvaljujući prijateljici Teodori, koja joj je podijelila brojne savjete i pomogla da se snađe. „Teodora je iznimno srdačna i uvijek ima nešto slatko za podijeliti s drugima. Ona je u mom programu i upoznala sam je u Njemačkoj. Stekla sam puno prijatelja ovdje i u Run Clubbing Zagreb i ESN-u“, kaže Abigail.

Prije dolaska u Zagreb, Abigail je posjetila i Maroko. Ondje je bila nekoliko tjedana između dvaju semestara. „Pokušavam putovati na način koji mi pomaže razumjeti kako ljudi negdje žive. Nije mi cilj turistički obilaziti gradove. Jedna od mojih najdražih uspomena bila je vožnja vlakom od Marakeša do Fesa. Podijelila sam pecivo *cornes de gazelle* s ljudima u vagonu i uskoro smo svi razmjenjivali te tradicionalne kolačiće i jezik. Još uvijek sam u kontaktu s ljupkom ženom koju sam upoznala u vagonu vlaka. Obje volimo kolače, tako da kad god se jedna od nas počasti finim kolačem, pošaljemo jedna drugoj fotografiju“, kazuje nam Abigail uspomene sa svojega putovanja u Maroko.

Abigail s prijateljicom Leilom

PREKRASNA ISKUSTVA S TJEDNA DOBRODOŠLICE

Na početku semestra Sveučilište u Zagrebu priredilo je za sve strane studente na razmjeni Tjedan dobrodošlice (*Welcome Week*) i Dan dobrodošlice (*Welcome Day*). Organizirani su bili obilasci, uz stručno vodstvo, kulturno-povijesnim središtem grada Zagreba, akademska predavanja na Sveučilištu o kulturnoj prilagodbi tijekom studentske razmjene, o hrvatskoj religijskoj baštini, zatim o hrvatskom obrazovnom sustavu te o hrvatskoj kulturi i baštini, orguljaški koncert u crkvi sv. Marka u Zagrebu te posjet Tehničkom muzeju Nikola Tesla.

„Bila sam i na Tjednu dobrodošlice i na Danu dobrodošlice. Bilo je prekrasno. Sveučilište je organiziralo mnoštvo aktivnosti, uključujući posjet Tehničkom muzeju Nikola Tesla, te ponudilo mnoštvo korisnih savjeta o životu u Zagrebu. Zaista mislim da je taj tjedan bio ključan za pomoć međunarodnim studentima da se međusobno upoznaju i da spremno

Abigail uživa u Zagrebu

započnu život u novoj sredini“, kazuje Abigail, kojoj se posebice svidio posjet Tehničkom muzeju Nikola Tesla.

SPEKTAKULARNI ZALASCI SUNCA U SLAVONIJI

Mlada Amerikanka ne skriva svoje oduševljenje Slavonijom. Ondje su je ugostili kako to samo Slavonci znaju – otvorena srca i raširenih ruku.

„Volim ići u Slavoniju k prijateljici Teodori u Đakovo. Njezina mama Kristina i ona ispričale su mi puno o hrvatskoj kulturi i bilo nam je jako lijepo. Priroda i zalasci Sunca ondje su stvarno prekrasni i podsjećaju me na dom s otvorenim poljima. U Zagrebu volim park Maksimir, Sljeme i jezero Jarun. Ta su mjesta poput malih oaza, vrlo mirna i stvarno cijenim koliko je priroda integrirana u gradski život“, priča nam Abigail ne skrivajući svoje oduševljenje Hrvatskom.

O ljepotama Hrvatske, Jadranskom moru, kulturnim znamenitostima i namirnicama koje imaju okus i miris rado razgovara i sa svojim prijateljima u Americi. Planira uskoro posjetiti Dalmaciju i Istru jer se i sama želi uvjeriti o ljepoti mjesta koje je imala priliku vidjeti samo na fotografijama.

„Do sada sam posjetila Đakovo i Osijek. Nadam se da ću uskoro obići Samobor i Varaždin. Također, početkom svibnja planiram otići na obalu, u Dalmaciju. Nadam se da ću u lipnju istražiti Istru jer sam čula sjajne stvari o tamošnjoj hrani i arhitekturi“, kazuje nam Abigail.

Nakon Hrvatske i Zagreba, sljedeći semestar trebala bi pohađati u Liègeu u Belgiji. Već sad se veseli što je dobila priliku ondje studirati, upoznati ljude, običaje i tamošnju kulturu.

„U najboljem slučaju, željela bih ostati u Zagrebu do kolovoza prije nego što odem u Belgiju na sljedeći semestar. Voljela bih dobiti staž koji bi mi omogućio da ostanem dulje, ili čak da se vratim na posljednji semestar u Zagreb. Za sada sam usredotočena na to da ostanem proaktivna i vjerujem da ću završiti tamo gdje mi je sudeno“, otkriva nam Abigail, ne skrivajući koliko su joj se svidjeli Zagreb i ljudi koje je ovdje upoznala. ///

VETERINARSKI FAKULTET U ZAGREBU USKORO SLAVI VAŽNU OBLJETNICU

Desetljeće studija veterine na engleskom jeziku

Dosad je u sklopu sveučilišnoga integriranog prijediplomskog i diplomskog studijskog programa *Veterinarska medicina* na engleskom jeziku na Sveučilištu u Zagrebu na Veterinarskom fakultetu studiralo ukupno 206 studenata. Studentice i studenti ponajviše dolaze iz Francuske, ali ih ima iz cijelog svijeta, od Finske i Grčke do Libanona, Perua, Japana i Australije

PIŠE: Branko Nad
FOTO: Branko Nad, Ashkan Sadri

Na Sveučilištu u Zagrebu na Veterinarskom fakultetu sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij *Veterinarska medicina* na engleskom jeziku (*Veterinary Medicine*) sljedeću će akademsku godinu upisati obljetnički, deseti naraštaj studenata.

Na studijski program *Veterinary Medicine* godišnje se upiše 30 studenata iz Europske unije te 5 studenata izvan nje, doznajemo od izv. prof. dr. sc. Marka Pećina, prodekana za studij na engleskom jeziku

Studenti nam na studij dolaze s velikim očekivanjima. Siguran sam da ovdje dobivaju kvalitetu studiranja kojoj su težili jer evidentno je da su oduševljeni studijem. To oduševljenje prenose i na nove generacije, a to dokazuje i činjenica kako svake godine interes za studij na engleskom jeziku raste.

- izv. prof. dr. sc.
Marko Pećin, prodekan za studij
na engleskom jeziku
i cjeloživotno učenje

izv. prof. dr. sc. Marko Pećin, prodekan za studij na engleskom jeziku i cjeloživotno učenje

i cjeloživotno učenje. Prisjeća se kako u početcima zanimanje za studij nije bio velik, stoga je te prve akademske godine 2016./2017. upisano samo 8 studenata iako je tada kvota bila 25 studenata po studijskoj godini.

„Razvojem studija interes se povećavao te je trenutačno omjer prijavljenih i upisanih studenata po studijskoj godini pet prema jedan. Samim time, kvota je povećana na spomenutih 30 plus 5, što

u ovom trenutku, s obzirom na nastavne i prostorne kapacitete Fakulteta, čini maksimalni broj studenata po studijskoj godini”, objašnjava prodekan Pećin.

Od akademske godine 2024./2025. svi studenti prijavljuju se putem Središnjega prijavnog ureda Agencije za znanost i visoko obrazovanje (AZVO), koja izrađuje konačne liste za upis te je sustav prijave usklađen na razini Sveučilišta u Zagrebu.

DOBAR GLAS DALEKO SE ČUJE

Većinu polaznika čine studenti iz Francuske, njih čak 60 posto. Od ostalih zemalja, valja izdvojiti studente iz Finske, Grčke, Italije, Irske, Izraela, Mađarske, Njemačke, Slovenije, Španjolske, Švedske, Švicarske, Ujedinjenoga Kraljevstva, Libanona, Kanade, Sjedinjenih Američkih Država, Perua, Južne Afrike, Južne Koreje, Kine, Japana i Australije.

Dosad je na ovom studijskom programu na Veterinarskom fakultetu studiralo ukupno 206 studenata. Diplomiralo je njih 26 i time steklo akademski naziv doktora/doktorice veterinarske medicine.

„Naša ustanova je jedna od tek nekoliko sastavnica Sveučilištu u Zagrebu koja ima međunarodno akreditirani studijski program. Točnije, Fakultet ima akreditaciju Europske udruge ustanova za veterinarsku naobrazbu (EAEVE). Upravo ta činjenica, zajedno s odjecima među stranim studentima, pridonijeli su međunarodnoj vidljivosti zagrebačkoga Veterinarskoga fakulteta te pozicioniranju Hrvatske kao poželjnoga mjesta za visoko obrazovanje. Njihov doprinos razvoju multikulturnog okružja i akademske raznolikosti, s obzirom na različite perspektive i metode učenja, zaista je neprocjenjiv”, smatra naš sugovornik.

EMA DROBNJAK dolazi iz Velike Gorice, ali je pohađala Američku međunarodnu školu, smještenu blizu zagrebačkoga jezera Bundecka, i plan joj je već dulje nastaviti školovanje u inozemstvu, na engleskom jeziku.

„Nekako sam oduvijek bila zainteresirana za veterinu i kada sam čula da na ovom Fakultetu nude studijski program na engleskom jeziku, to mi je postalo vrlo intrigantno i privlačno. Sviđa mi se što je broj studenata na engleskom jeziku puno manji od broja studenata na studiju na hrvatskom jeziku, nastava i predavanja su više individualizirani, posvećeniji studentima. A i „glas” koji kruži

Ema Drobniak

o ovom fakultetu doista je vrhunski: čula sam samo najbolje o Veterinarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu."

Ema se za veterinu odlučila i zato što se bavi jahanjem, vlasnica je konja, pa ako i ode u inozemstvo nakon diplome, kaže, rado bi se vratila u domovinu.

„Otišla bih 'van' samo radi iskustva, radi nekakve specijalizacije, no sigurno bih voljela jednoga dana živjeti i raditi u Hrvatskoj."

BAPTISTE MORET iz Francuske trenutačno je na drugoj godini studija veterine. Priznaje da mu je veterina bila drugi izbor, a za Hrvatsku se odlučio jer je u Francuskoj veliko zanimanje za takav studij, gdje se svake godine otprilike 5000 mladih ljudi natječe za upisnu kvotu od 280 mjesta.

Baptiste Moret

„To je zapravo nemoguća misija i stvarno je jako teško upisati se na veterinu u mojoj domovini. O vašem Fakultetu i obrazovnom sustavu znao sam dosta jer imam prijatelja koji se školuje u Hrvatskoj. Tu je i stogodišnja tradicija odnosno postojanje Veterinarskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, što je zasigurno potvrda kvalitete. I nisam se prevario, niti sam požalio, jer su profesori vrhunski, zaista jesu!"

Baptistu se osobito sviđa što su zagrebački profesori vrlo posvećeni svojim studentima, dostupni, osluškaju potrebe svojih studenata, što mu je bilo vrlo korisno kada je tek došao živjeti u Zagreb.

Slaže se s time i njegova kolegica s treće studijske godine, sunarodnjakinja **NOA LEROUX GERMAIN**. Pitala je koje bi bile osnovne razlike između francuskih fakulteta i načina tamošnjeg studiranja naspram njezina iskustva ovdje u Zagrebu. Potvrdila je mišljenje svojega kolege Baptista o velikom broju studenata koji se prijavljuju na francuske veterinarske studije i o vrlo malom broju onih koji se mogu upisati na te iste programe. Zato je i Noa odabrala Hrvatsku.

Noa Leroux Germain

„Mislim da je dosta mojih vršnjaka iz Francuske došlo studirati u Hrvatsku upravo zato što se nisu mogli upisati na željeni fakultet tamo gdje žive. No, to nikako ne znači da su hrvatske škole manje kvalitetne jer sam se u ove tri godine uvjerila u vrhunsku kvalitetu nastave zagrebačkoga Veterinarskog fakulteta. Kod nas se veterina studira sedam godina, odnosno dvije predgodine (pripremne škole) plus pet godina samog studija. Možda su klinike veće u Francuskoj, no vjerujem da sam u prednosti jer ću tijekom boravka ovdje steći iskustvo međunarodnog studiranja i rada. A to će mi sigurno dobiti u daljnjoj karijeri!"

MALENI GRAD U KOJEM JE SVE BLIZU

Noa je oduševljena Zagrebom i Hrvatskom, što zbog prirodnih ljepota i ugodna, bolje reći opuštenijega načina života nego u njezinoj domovini, ali ponajviše zbog sigurnosti: ovdje se osjeća sigurnijom i nekako zaštićenijom, poglavito u ova nesigurna geopolitička vremena.

„Toplina koju osjećamo među stanovnicima grada Zagreba osjeća se i na samom Fakultetu. U Francuskoj nismo navikli na tako male razrede/grupe, na tako privržene profesore, koji potiču razmišljanje i podupiru studentsku individualnost. Zato mi je drago da sam dio ovog kolektiva!"

ERIKA ALBRECHT iz Sjedinjenih Američkih Država na četvrtoj je studijskoj godini i Zagreb joj se sviđa zbog blizine svega, dostupnog i učinkovitog javnog prijevoza; u SAD-u je iz predgrada, gdje je živjela, za svaku obvezu i posao morala koristiti osobni automobil.

„Tramvaji su mi super, grad je zapravo malen u odnosu na američke gradove i začas stigneš s jednog kraja Zagreba na drugi, što je nama studentima u ova ubrzana vremena stvarno super. Istovremeno mi nedostaje moj automobil, ali valjda neću zaboraviti 'voziti na američki način' dok sam ovdje."

Erika Albrecht

Zbog svega što je navela, Erika nam govori kako joj nije teško zamisliti da jednoga dana radi i živi ovdje premda je svjesna da ju čeka još puno obrazovanja i puno studijskih putovanja, jer joj je plan u veterini steći najveći mogući stupanj obrazovanja.

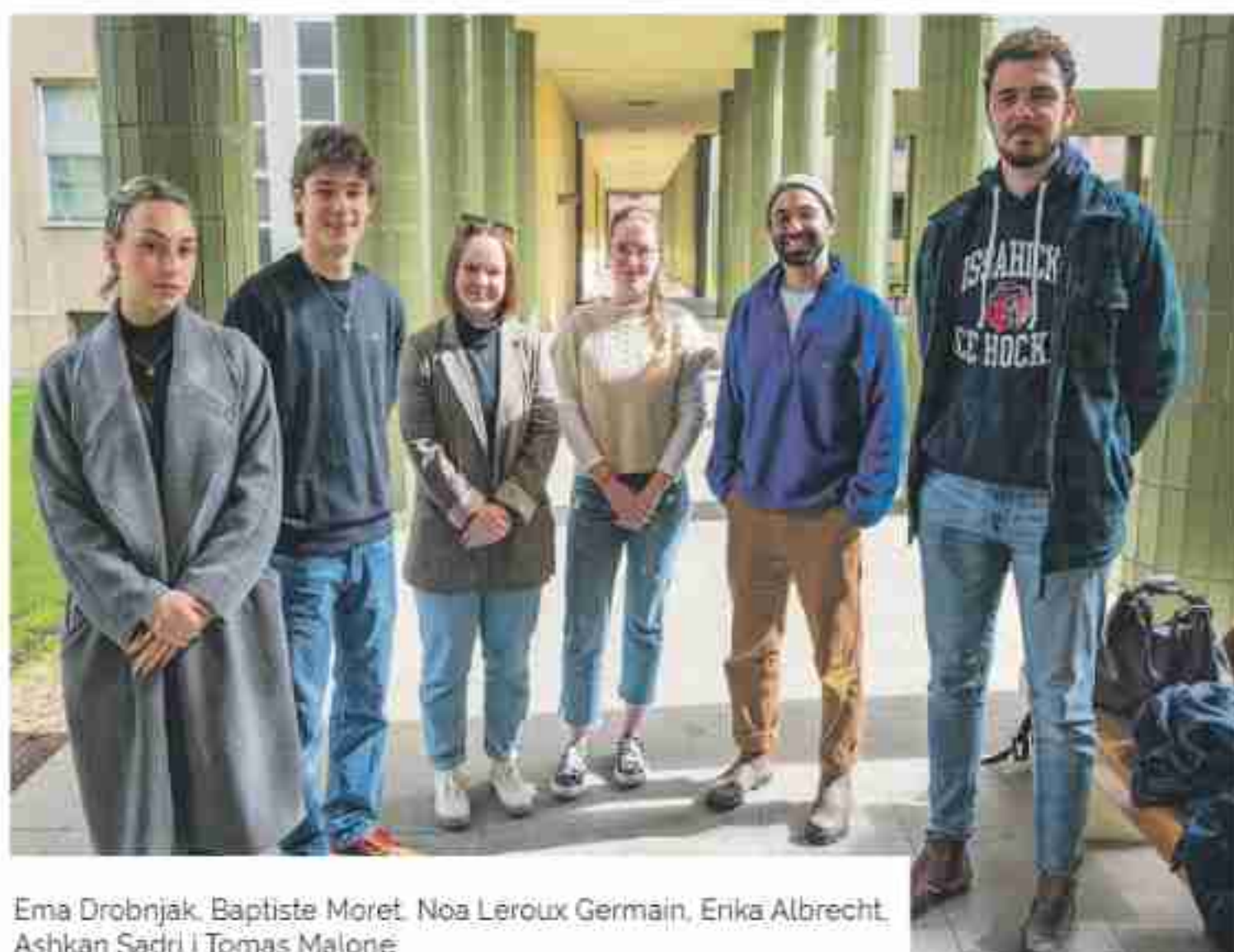
„Vjerujem da znate kako su stvari kod nas doma postale vrlo nepredvidljive i nesigurne, čak i u sektoru obrazovanja, odnosno financiranja istog. Stoga je malo reći kako sam zapravo sretna što visoko obrazovanje stječem ovdje, kod vas, u Hrvatskoj, gdje je sustav uređen i siguran."

Kanađanin **ASHKAN SADRI** ne zamara se puno time što se događa južno od kanadske granice. Nalazi se u Europi, posvećen je svojem obrazovanju, napredovanju i ne smatra zabrinjavajućima izjave koje dolaze preko Velike bare.

„Kada sam tek došao Zagrebu, planirao sam dovršiti školovanje ovdje i vratiti se u Kanadu. Međutim, s vremenom sam se sve više zaljubio u ovaj vaš opušteni način života, taj humani *mindset* koji je usmjeren i življenju, a ne samo radu, te mi je sve privlačnija ideja o životu u Europi. Najvjerojatnije baš u Hrvatskoj. Jezik mi je sve bolji, stekao sam dosta prijatelja i siguran sam u sebe, odnosno dovoljno sam dugo tu da vidim kako

Ashkan Sadri

Ema Drobnjak, Baptiste Moret, Noa Leroux Germain, Erika Albrecht, Ashkan Sadri i Tomas Malone

uživam u životu u Hrvatskoj. Mogao bih putovati u neke druge europske zemlje, probati život tamo i zaključiti da mi se ne sviđa. I što onda? Ovdje sam siguran da mi je lijepo, da imam podršku i kolega i profesora, i lako ću ovdje izgraditi karijeru, nastaviti školovanje, možda i oboje."

SPOJ NA SLIJEPO

Naš posljednji sugovornik je Irac **TOMAS MALONE**, na posljednjoj, šestoj godini studija veterinarske medicine na engleskom ovdje u Zagrebu, i također odlučno govori da ni na tren nikad nije požalio što se preselio u Zagreb. Štoviše, kaže da mu je to jedna od boljih odluka u životu.

„Skoro sam pri kraju svog putovanja, ove hrvatske avanture, i bilo je to sjajnih pet i *kusur* godina. Moram priznati da nisam imao pojma o vašoj zemlji, nisam vidio čak ni fotografije, došao sam skoro kao na 'spoj na slijepo'. Pa nisam imao niti ikakvih očekivanja. Osim što sam znao da postoje kao zemlja, za koju sam možda čuo na geografiji u osnovnoj školi. Na prvu me iznenadila arhitektura u tom austro-ugarskom štihu, ali s vremenom sam se naviknuo. Preselio sam se u Hrvatsku i ovaj se Fakultet upisao preko jedne agencije, i sve što su mi govorili o kvaliteti Fakulteta, ljubaznosti ljudi, profesora, o vrhunskoj hrani i prirodi, sve je bilo točno kao što ste čuli i od mojih kolega iz drugih krajeva svijeta."

Tomas Malone

Posebno se ga dojmila praktična nastava, odnosno provjera svega naučenog na predavanjima u stvarnim situacijama, zbog čega je siguran u svoje kompetencije i sposobnost da već sutra može samostalno raditi veterinarski posao. A to je, kaže, najvažnija odlika ovog Fakulteta.

Thomas planira nastaviti svoj profesionalni rast u nekim drugim dijelovima svijeta, od posla koji ga skoro čeka u Londonu, a potom od Argentine do Islanda, i ističe da mu je žao što će napustiti „krasnu Hrvatsku".

„Svaki dan boravka u Zagrebu bio mi je poseban, specifičan, i budući da se moj

brat obrazuje u istoj struci, preporučio sam mu da dođe u Hrvatsku. Zapravo bih svim svojim prijateljima preporučio da dodu ovamo jer vi u Hrvatskoj zaista znate živjeti!"

Iako su strani studenti glavni promotori zagrebačkoga Veterinarskog fakulteta i njegovih studijskih programa, Fakultet redovito sudjeluje na međunarodnim skupovima poput onih u organizaciji Europskoga udruženja za međunarodnu edukaciju (European Association for International Education EAIE). Dobro surađuju i s agentima izvan Republike Hrvatske koji regrutiraju studente iz cijelog svijeta.

„Drago mi je da svakodnevno svjedočim oduševljenju studenata studijem, a to dokazuje i činjenica kako svake godine interes za studij na engleskom raste", zaključuje pri kraju našeg posjeta Veterinarskom fakultetu prodekan Marko Pećin.

Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, uz integrirani studij, nudi i 15 poslijediplomskih specijalističkih studija na engleskom jeziku, a u planu je i poslijediplomski doktorski studij na engleskom jeziku. Fakultet nudi i veliki broj programa cjeloživotnog obrazovanja koji se po potrebi mogu održavati na engleskom jeziku.

Sve o studijskim programima može se naći na mrežnoj stranici Veterinarskoga fakulteta www.vef.hr/en

Prof. dr. sc.

Nino ŽGANEC

predsjednik UNIC-ova Savjeta

RAZGOVARALA: Petra Baničević, projektna koordinatorica na projektu UNIC
FOTO: privatni arhiv

Prof. dr. sc. Nino Žganec, istaknuti profesor u području socijalnog rada, aktivno je uključen u UNIC savez od samog početka, i to posebno u aktivnosti Gradskih laboratorija. Imenovanje profesora Žganca predsjednikom UNIC-ova Savjeta još je jedna potvrda njegova dugogodišnjeg angažmana u jačanju suradnje između visokih učilišta, civilnoga društva i lokalne zajednice. Liderstvo i vizionarsko djelovanje, uz predanost UNIC-ovoj misiji, čine ga idealnim izborom za ovu važnu dužnost.

Postupak izbora provelo je UNIC-ovo povjerenstvo za izbor predsjednika UNIC-ova Savjeta. Profesor Žganec preuzima predsjedničku dužnost od privremene predsjednice prof. dr. sc. Ursule Kilkelly, ulaskom u novu fazu upravljanja Savjetom, koji nastavlja oblikovati strateško usmjerenje Saveza.

UNIC-ov Savjet je savjetodavno tijelo sastavljeno od različitih dionika: studentskih predstavnika, nastavnoga osoblja, predstavnika gradova i članova UNIC-ovih centara. Misija je UNIC-ova Savjeta pružiti strateške preporuke dru-

gim UNIC-ovim upravljačkim tijelima, osiguravajući pritom da UNIC-ove inicijative budu uključive i da odgovore na potrebe različitih partnera unutar Saveza.

Profesor je istaknuo prioritete u svojem predsjedničkom mandatu, s naglaskom na tri područja unaprjeđenja:

- Jačanje suradnje sveučilište – grad: širenje suradnje između sveučilišta i lokalne zajednice radi jačanja snažnije međusobne povezanosti i uključenosti gradova u zajedničko stvaranje saveza.
- Unaprjeđenje digitalnih alata i koordinacije: poboljšanje učinkovitosti UNIC-ova Virtualnoga kampusa i usklađivanje digitalnih alata sa strateškim potrebama Saveza.
- Poboljšanje komunikacije unutar Saveza: učinkovitiji prijenos informacija između radnih paketa i upravljačkih tijela radi vidljivije transparentnosti i suradnje.

Uzimajući u obzir različitosti unutar Savjeta, profesor Žganec ističe ključnu važnost malih grupa i timova, s naglaskom na uključivanje studentskih predstavi-

ka u sve projektne aktivnosti. Pod njegovim vodstvom u sljedeće dvije godine Savjet ostaje pokretačka snaga u zajedničkom kreiranju UNIC-ove vizije i strateških inicijativa. Kao predsjednik predstavljat će Savjet u Upravljačkom odboru i imati ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti Saveza.

Povjerenstvo za izbor predsjednika Savjeta, sastavljeno od Studentskog odbora, gradova, nastavnog osoblja iz UNIC-ovih tematskih linija i UNIC-ovih centara, pohvalili su promišljen i strateški pristup profesora Žganca. Prof. dr. sc. Ursula Kilkelly, dosadašnja predsjednica Savjeta, čestitala je profesoru Žgancu na imenovanju. Istaknuvši njegovu posvećenost djelovanju Savjeta u jačanju dijaloga i povezivanja svih UNIC-ovih dionika, zaželjela mu je uspješno vođenje Savjeta u sljedećem razdoblju.

Povodom imenovanja razgovarali smo s predsjednikom UNIC-ova Savjeta prof. dr. sc. Ninom Žgancem.

Koje prve teme i inicijative planirate staviti na dnevni red UNIC-ova Savjeta u prvom dijelu svojega mandata?

Budući da je Savjet UNIC projekta i do sada djelovao, članovi Savjeta su već u proteklom razdoblju raspravljali o različitim pitanjima vezanima za podizanje razine učinkovitosti projekta, kao i o nekim ključnim izazovima s kojima se on susreće. U svojem sam kandidacijskom govoru pred povjerenstvom za izbor istaknuo tri aspekta koja mi se čine osobito važnima, a to je daljnje jačanje veza između sveučilišta koja su članice saveza i gradova. Nadalje, to je iskorak u područ-

ju virtualnoga kampusa, osobito u smislu jačanja informatičke podloge i interkonekcije sveučilišta koja treba omogućiti znatno lakšu prohodnost studenata, ali i nastavnika. Treći aspekt bilo bi daljnje jačanje veza između različitih sastavnica projekta. Prva sjednica Savjeta pod mojim predsjedanjem planirana je za početak mjeseca travnja ove godine i na njoj će članovi Savjeta raspravljati, među ostalim, o novom dokumentu Europske komisije koji je Komisija tijekom ovoga mjeseca uputila Europskom parlamentu i drugim ključnim tijelima Europske unije pod naslovom *The Union of Skills (Unija vještina)*. Naime, radi se o dokumentu koji je s aspekta UNIC-ova projekta iznimno zanimljiv, a tiče se potrebe da se ojača razvoj kvalitetnog, uključivog i prilagodljivog obrazovanja, kao i da se ojačaju sustavi osposobljavanja i vještina za povećanje konkurentnosti EU-a. U ovom dokumentu Europska komisija osvrće se na brojne izazove s kojima se Europska unija susreće u području obrazovanja, a tiču se zapreka u stjecanju različitih vještina njezinih građana, mogućnosti promjene karijera, barijerama na putu stjecanja obrazovanja itd. U dokumentu se predviđaju brojna rješenja koja bi trebalo implementirati na razini Europske unije u idućim godinama te će rasprava o tom dokumentu biti važna i za buduće aktivnosti u okviru UNIC projekta.

Kao jedan od ključnih prioriteta svojega djelovanja na dužnosti predsjednika UNIC-ova Savjeta naveli ste jačanje suradnje sveučilišta i lokalnih zajednica. Koje konkretne korake planirate predložiti kako biste osigurali dublje partnerstvo i veću uključenost lokalnih zajednica u UNIC-u?

Treba napomenuti kako je dužnost predsjedatelja Vijeća UNIC-a zamišljena kao onoga koji koordinira jednim zapravo velikim tijelom, sastavljenim od tridesetak članova iz različitih grupa dionika: predstavnika gradova, članova UNIC-ovih centara, studenata i profesora. Dakle, konkretne preporuke za svaku od projektnih aktivnosti valja donijeti na parti-

cipativan i dijaloški način unutar Savjeta. Od mene kao predsjedajućega manje se očekuje generiranje konkretnih prijedloga, a više svojevrsno poticanje, moderiranje i koordiniranje procesa koji treba rezultirati konkretnim prijedlozima. No, budući da sam osobno bio uključen u taj dio UNIC-ova projekta kroz rad na radnom paketu posvećenom gradskim laboratorijima, imam uvid u to u kojoj mjeri je dosadašnja suradnja i sinergija između gradova i sveučilišta nedovoljno razvijena te kako bi ona u budućnosti mogla biti bolja. Jedna od mogućih

smjernica za jačanje takve suradnje su strateška partnerstva gradova i sveučilišta na konkretnim projektnim aktivnostima u različitim područjima u kojima s jedne strane gradovi imaju konkretan problem i traže rješenja, a s druge strane istraživači, profesori i studenti imaju ekspertizu i resurse za kreiranje takvih rješenja. Tako smo npr. u Zagrebu u okviru gradskih laboratorija prije nekoliko godina okupili brojne timove stručnjaka s različitih sastavnica zagrebačkoga sveučilišta i izradili dokument pod nazivom *Otporan Zagreb*. Taj je dokument bio namijenjen razvoju kapaciteta otpornosti za upravljanje u uvjetima krize i obuhvatio je deset različitih područja koja su se pokazala ključnima za suočavanje s kriznim situacijama. O tom smo dokumentu komunicirali s čelništvom Grada Zagreba i razvili svojevrsno partnerstvo u suočavanju s budućim krizama. Ovo je jedan primjer kako bi se i u budućnosti gradovi i sveučilišta trebali povezivati, a u tome UNIC-ov projekt može biti od velike koristi. U svakom slučaju, u okviru Vijeća UNIC-a ćemo poticati ostale dionike da se s jedne strane gradske vlasti

dobro informiraju i senzibiliziraju za sve ono što se događa u okviru UNIC-ova projekta, a s druge strane da se nositelji projektnih aktivnosti obvežu na to da u promišljanju konkretnih akcija vode računa o tome da one budu od stvarnog interesa za gradove, pri čemu je suradnja s gradskim dionicima u svim fazama tih akcija od ključne važnosti.

UNIC-ov Virtualni kampus, kao ključni digitalni alat UNIC-a, spomenut je kao važan element razvoja ovoga saveza. Što UNIC-ov Virtualni kampus donosi studentima i nastavnicima? Koje konkretne promjene ili poboljšanja biste željeli vidjeti u Virtualnom kampusu i kako bi to utjecalo na studente i nastavnike?

Jedno od temeljnih usmjerenja UNIC-ova projekta sastoji se u omogućavanju što lakše prohodnosti studenata i nastavnika članica Saveza, odnosno mogućnost da studenti, bez obzira na to kojem sveučilištu Saveza pripadaju, imaju otvorenu mogućnost suradnje, stjecanja znanja, sudjelovanja u istraživanju, pa i promjene mjesta studiranja. Ne treba puno objašnjavati koliko je u današnjem svijetu, osobito u području znanosti i visokog obrazovanja, važna komponenta suradnje, timskog rada, brzog prijenosa informacija, ali i omogućavanja ljudima da se fizički ili virtualnim putem susretnu. U tom je smislu ideja virtualnoga kampusa upravo u tome da se izgrade digitalni alati koji će studentima, nastavnicima, istraživačima i ostalima omogućiti što lakšu suradnju i prohodnost. Temeljni je preduvjet za to informatička podrška u obliku digitalne platforme koja prepoznaje brojne različitosti unutar članica Saveza. Budući da na tom području još uvijek nisu postignuti željeni rezultati, procese će trebati ubrzati i Vijeće UNIC-a će u tom smislu ne samo otvarati pitanja nego, vjerujem, i ponuditi određena rješenja. Kakva će ona biti, u ovom mi je trenutku teško reći. Svakako će trebati voditi računa o tome što svako od sveučilišta nudi kao svoj *know-how* te kako na najbrži mogući način, a po mogućnosti i najbolji način, implementirati Virtualni kampus kao rješenje koje će za duže razdoblje ispuniti svoju svrhu. Određena rješenja su, dakako, već izrađena u dosadašnjem tijeku projekta, no u idućem razdoblju bilo bi važno ove procese unaprijediti.

Istaknuli ste važnost zastupljenosti studenata u UNIC-ovim aktivnostima. Kako planirate omogućiti studentima da budu bolje uključeni u procese odlučivanja i kako će njihov glas biti snažnije prisutan u upravljačkim tijelima UNIC-a?

Treba napomenuti kako su od samog početka UNIC-ova projekta studenti važan i nezaobilazan dio projektnih aktivnosti te je njihov doprinos postizanju ciljeva projekta u proteklom razdoblju bio značajan. U okviru Savjeta UNIC-ova projekta studenti su također značajno zastupljeni, no ipak postoji potreba da se, po mojem mišljenju, ta zastupljenost

poboljša. Ne toliko u kvantitativnom koliko u kvalitativnom smislu, osobito u fazama planiranja projektnih aktivnosti, a dakako i u samoj provedbi. Kroz rad Savjeta nastojat ćemo osnažiti i potaknuti predstavnike studenata da se aktivnije angažiraju u tom dijelu na način da iznose svoje prijedloge i mišljenja, uključujući kritike onih projektnih aktivnosti koje to zaslužuju. Ujedno ćemo upravljačkim tijelima projekta kontinuirano sugerirati da se glas studenata više čuje, osobito u nadolazećim pripremama za nastavak projektnih aktivnosti koje nam slijede. Stekao sam dojam u dosadašnjem tijeku projekta kako su studenti vrlo zainteresirani za sudjelovanje u aktivnostima UNIC-ova projekta, u njemu vide brojne mogućnosti, i tu činjenicu treba koristiti kako bi im se pružila prilika da se kroz dobro planirani konzultativni proces pažljivo razmotre svi prijedlozi koje iznose studenti.

Učinkovita komunikacija između svih pojedinaca uključenih u provedbu aktivnosti u okviru radnih paketa i tijela upravljanja ključna je za transparentnost i koordinaciju u Savezu. Koje strategije predlažete za unaprjeđenje međusobne komunikacije i poboljšanja suradnje među dionicima?

O konkretnim strategijama je ovako na početku mogega mandata kao predsjednika Savjeta nezahvalno govoriti, osobito u kontekstu uloge koju predsjedajući ima (napominjem to je prije svega koordinativna uloga). UNIC-ov projekt ima veoma kompetentna upravljačka tijela, a administrativna potpora projektu također se do sada pokazala vrlo učinkovitom. Ono na čemu će ipak trebati poraditi jest bolja međusobna informiranost između radnih paketa, budući da se stječe dojam kako su dionici radnih paketa u ranijem razdoblju, zbog opterećenosti vlastitim projektnim aktivnostima, možda bili manje orijentirani jedni prema drugima, što je rezultiralo ne samo nedovoljnom informiranosti nego vjerojatno i nedostatkom potencijalne sinergije radnih paketa. Pronalaženje novih modaliteta međusobnog informiranja, aktivnosti koje obuhvaćaju različite radne pakete projekta te svakako zajedničke konferencije predstavljaju neke od mogućih alata za unaprjeđenje i poboljšanje suradnje. ///

Prof. dr. sc.

Sanja Vulić

Najvažnijim smatram
očuvanje hrvatskoga
jezika u obitelji

RAZGOVARAO: Petar Bilobrk

FOTO: privatni arhiv

U povodu predstavljanja nove knjige *Jezik je svjedok – Izabrani mjesni govori i pisana riječ u središnjoj Hrvatskoj*, koja je važan doprinos znanstvenim nastojanjima boljega upoznavanja dijalekata i već zaboravljenih govora središnje Hrvatske te novih sociolingvističkih spoznaja, za *Akademski list* razgovarali smo s autoricom, prof. dr. sc. Sanjom Vulić.

Nedavno ste sa studentima predmeta Hrvatska dijalektologija bili na terenskoj nastavi u Medimurju i Zagorju. Zašto ste izabrali baš te krajeve?

Od 2008. godine redovito organiziram terensku nastavu na predmetu Hrvatska dijalektologija, jednodnevnu ili višednevnu, a prije sam često organizirala i višednevnu terensku nastavu na predmetu Jezik Hrvata u dijaspori. Primijetila sam da studenti znatno bolje razumiju dijalektološke teme i usvajaju dijalekto-

loška znanja nakon susreta s izvornim govornicima, tj. izravnoga upoznavanja s ljudima, njihovim mjesnim govorima i sredinama u kojima žive. Također nauče bolje razumijevati hrvatske dijalektološke karte, a upoznaju i kulturne vrijednosti sredina koje posjećujemo. Nastojim terenskom nastavom obuhvatiti različite dijalekte svih triju hrvatskih narječja, a ove je godine na redu bila kajkavština hrvatskoga sjeverozapada.

Bili ste suradnica na brojnim projektima koji se odnose na Hrvate u manjinskim zajednicama, između ostaloga na projektu *Gradišćanskohrvatski govori*, koji je pokrenut i realiziran u Austriji. Suautorica ste knjiga koje su objavljene 2019., 2020., 2022. i 2023. Koji su bili ciljevi toga projekta?

Projekt obuhvaća istraživanje gradišćanskohrvatskih mjesnih govora, istraživanje jezika gradišćanskohrvatskih pisaca iz četiriju zemalja (Austrija, Mađarska, Slovačka, Češka) i istraživanje gradišćanskohrvatske književnosti. Tim su projektom prvi put u jednoj ediciji obuhvaćeni svi još uvijek postojeći gradišćanskohrvatski govori, od sjevera do juga. Ja sam, zajedno s kolegicom Edith Mühlgaszner, bila zadužena za istraživanje svih govora u južnom Gradišću u Austriji (čakavskih i štokavskih) te susjednih gradišćanskohrvatskih govora u zapadnoj Mađarskoj. Naše analize objavljene su (zajedno s ostalima) u knjigama 2020., 2022. i 2023. Budući da dugo vremena sustavno istražujem jezik gradišćanskohrvatskih pisaca, u projektnoj knjizi koja se odnosi na književnost, a objavljena je 2019., autorica sam jednoga od četiriju opširnih

poglavlja – onoga koje se odnosi na jezik gradišćanskohrvatske književnosti.

Knjiga *Blago rasutih. Jezik Hrvata u dijaspori* pruža dubinski uvid u jezičnu baštinu Hrvata izvan domovine. Koji su bili najveći izazovi tijekom njezina istraživanja i pisanja?

Dvije knjige *Blago rasutih* predstavljaju dvije sinteze. Prva se odnosi na hrvatski jezik u iseljeništvu, a druga u manjinskim zajednicama. Budući da su iseljenici u pravilu heterogene skupine u pojedinim gradovima ili na razmjerno manjim područjima te da se hrvatski jezik u iseljeništvu nerijetko gubio već u drugom, a pogotovu u trećem ili četvrtom naraštaju, u prvoj knjizi riječ je o razini očuvano- sti i načinima čuvanja jezika u pojedinim

iseljeničkim zajednicama. Za razliku od njih, manjinske su zajednice stoljećima bile homogene i čuvale dijalektna obilježja iz stare domovine, pa je druga knjiga ponajprije dijalektološka.

Tijekom svoje karijere održali ste gostujuća predavanja na mnogim sveučilištima diljem svijeta. Koja su Vam iskustva s tih međunarodnih angažmana najvrjednija?

Svaki boravak na stranim sveučilištima donosio mi je nove spoznaje. Na svoj način najveći su mi izazov bila predavanja na dvama sveučilištima u Japanu, u Tokiju i na Hokaidu, gdje izvršno poznaju slavenske jezike, znatno bolje nego npr. prosječan student na Institutu za slavistiku u Heidelbergu, ali tomu se ne treba

Predstavljanje knjige *Jezik je svjedok* na Sveučilištu u Zagrebu Fakultetu hrvatskih studija

čuditi ako se ima na umu dobro poznata japanska savjesnost i disciplina. Kad je o ostalima riječ, vrlo sam ugodno bila iznenađena znanjem studenata i položajem hrvatskoga jezika na Fakultetu stranih jezika u Bukureštu prije desetak godina, kada sam ondje držala gostujuća predavanja. Ali, uvijek mi je najlakše bilo predavati na sveučilištima u slavenskim zemljama (u Poljskoj, Ukrajini, Bugarskoj, Češkoj).

Dobitnica ste Nagrade „Dubravko Horvatić” Hrvatske kulturne zaklade (2024.) za knjigu *Neotudeni u tudini*. Iz književnosti Hrvata u manjinskim zajednicama, Nagrade za životno djelo „Balint Vujkov Dida” (2023.) hrvatske zajednice u Subotici u Vojvodini, Nagrade Grada Zagreba (2021.) za rad na znanstvenom projektu i objavljena poglavlja u kapitalnoj ediciji *Povijest hrvatskoga jezika*: knj. 2. (2011.), knj. 3. (2013.), knj. 4. (2015.), knj. 5. (2018.), knj. 6.

(2019.), Nagrade Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu (2019.) za znanstveni rad od osobitoga značaja za istraživanje hrvatske kulture i za doprinos međunarodnom promoviranju hrvatskoga jezika i kulture. Usto ste na Fakultetu hrvatskih studija 2024. dobili Dekanovo posebno priznanje za objavljene znanstvene radove od osobitoga značenja za istraživanje hrvatske kulture. Što ove nagrade znače za Vas i kako su utjecale na Vaš profesionalni razvoj?

Nagrade mi pokazuju da je netko prepoznao i cijeni moj rad, što mi je, naravno, važno. Usto su i poticaj za nove izazove.

Vaš rad značajno doprinosi očuvanju hrvatske jezične i kulturne baštine, posebice u dijaspori. Koje su prema Vašem mišljenju najvažnije mjere za očuvanje identiteta hrvatskih zajednica izvan Hrvatske?

Uvijek iznova ističem kako najvažnijim smatram očuvanje hrvatskoga jezika u obitelji, da se unutar obitelji razgovara na hrvatskom jeziku što je moguće više. Važna je i Hrvatska nastava u inozemstvu zbog uspostavljanja prijateljstava s vršnjacima i upoznavanja hrvatske kulture usporedno s učenjem jezika. Mnogi su mi primjeri pokazali koliko su dragocjeni tečajevi hrvatskoga jezika koji se organiziraju za odrasle osobe hrvatskoga podrijetla. Nemali broj njih na taj je način jako dobro svladao hrvatski, a da ga prije uopće nisu znali, ili su vrlo malo znali. Znanje jezika na različite ih je načine čvršće povezalo s matičnom domovinom i narodom.

Knjiga *Neotudeni u tudini* bavi se književnostima Hrvata u manjinskim zajednicama. Što Vas je motiviralo za istraživanje ovoga područja i koje ste ključne spoznaje tijekom rada na knjizi otkrili?

U hrvatske manjinske zajednice redovito odlazim od kraja osamdesetih godina prošloga stoljeća. Moja istraživanja u tim zajednicama bila su prije svega dijalektološka, istraživala sam mjesne govore. Međutim, boraveći svake godine po nekoliko tjedana u pojedinim manjinskim sredinama, čitala sam i njihova književna djela, koja su me sve više počela zanimati. Knjiga *Neotudeni u tudini* tek je izbor pojedinih autora i djela kojima sam se detaljnije bavila. Primijetila sam nekoliko ključnih razlika između hrvatske manjinske književnosti i hrvatske književnosti u inozemstvu, a zanimalo me i kako se posebnosti pojedine manjinske sredine odražavaju u književnim djelima nastalima u toj sredini. To su dominantne teme u knjizi *Neotudeni u tudini*, premda ne i jedine.

Kod izvornih govornika u Goricanu, terenska nastava 12. 4. 2025.

Nedavno ste predstavili knjigu *Jezik je svjedok: Izabrani mjesni govori i pisana riječ u središnjoj Hrvatskoj*, kojoj su u središtu istraživanja mjesni govori autohtonoga, starosjedičkoga stanovništva u središnjoj Hrvatskoj, a zatim i pisana djela iz toga kraja u različitim razdobljima. Zašto ste izabrali baš središnju Hrvatsku?

Veliki egzodus Hrvata iz središnje Hrvatske može se s povijesnoga aspekta pratiti već od druge polovice 15. stoljeća, najviše u 16. stoljeću, ali odlazaka većega broja ljudi bilo je i kasnije. Sve je to utjecalo na promjenu dijalektne slike središnje Hrvatske jer su se u prazne prostore poslije naselili drugi pa se nerijetko zaboravlja da je prije velikih migracija u 16. stoljeću čakavština na sjeveru dopirala sve do Kupe, a na istoku do Une. Danas je središnja Hrvatska nedvojbeno pretežito štokavska, ali govori starosjedičaca, uglavnom koncentriranih oko Ogulina (također oko Brinja i Otočca) još uvijek čuvaju brojne čakavske značajke te svjedoče kako je govorilo starosjedičko stanovništvo središnje Hrvatske, a isto svjedoče i pisani spomenici.

Koji su najveći izazovi s kojima se suočavaju hrvatske manjinske zajednice u očuvanju svojega jezika i kulture te kako im akademska zajednica može pomoći?

Manjinskim se zajednicama najbolje može pomoći primanjem njihovih mladih pripadnika na studij u Hrvatskoj ili barem na ozbiljan tečaj hrvatskoga jezika. Tako će mladi pripadnici hrvatskih manjinskih zajednica naučiti hrvatski jezik, steći prijatelje iz matičnoga naroda te nakon povratka u svoju sredinu biti stupovi očuvanja vlastite manjine.

Uz ovako bogat znanstveni i akademski život, iako ste u mirovini, sigurno imate i planove za buduće projekte ili istraživanja na polju hrvatske dijalektologije i jezikoslovlja?

Pomalo uvijek provodim nova istraživanja, ali u ovoj životnoj dobi najviše sam usredotočena na zaokruživanje postojećih, pa bi to bile i nove knjige. ///

Knjigu *Jezik je svjedok* predstavili su doc. dr. sc. Vlatko Smitjanić, o. d. prodekana za poslovanje Fakulteta hrvatskih studija i dr. sc. Milan Bošnjak, iz Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan RH, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu

Prof. dr. sc. SANJA VULIĆ nakon umirovljenja predaje kao vanjska suradnica na Sveučilištu u Zagrebu na Fakultetu hrvatskih studija predmete Jezik Hrvata u dijaspori na diplomskom studiju i Hrvatska dijalektologija na prijediplomskom studiju. Prije je predavala velik broj predmeta koji se odnose na hrvatski jezik i na hrvatsku dijasporu.

Objavila je samostalne autorske knjige *Neotudeni u tudini. Iz književnosti Hrvata u manjinskim zajednicama* (2023.), *Blago rasutih. Jezik Hrvata u dijaspori. Dio I.* (2021.), *Dio II.* (2022.), *Jedinstvo različitosti. Radovi iz hrvatske filologije*

(2018.), *Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj* (2009.) te petnaestak knjiga u suautorstvu, od kojih je najnovija *Od postelje do kreveta. Jezik hrvatske književnosti 19. stoljeća* (2023.) u suautorstvu s Gordanom Iaco. Usto je objavila više od 200 znanstvenih članaka, više od 300 stručnih članaka te oko 600 kraćih tekstova popularnoznanstvenoga karaktera. Uredila je i priredila za tisak tridesetak znanstvenih i stručnih knjiga. Više od tri desetljeća redovita je suradnica mjesečnika *Matica Hrvatske* matice iseljenika. Redovita je suradnica u emisiji *Hrvatima izvan domovine* Hrvatske radiotelevizije.

VESELO I EDUKATIVNO NA UČITELJSKOM FAKULTETU

Tri dana lutkarske čarolije u sklopu 3. LUF UF festivala

Na trodnevnom stručnom usavršavanju 120 sudionika imalo je priliku biti na šest plenarnih predavanja i sudjelovati u 15 umjetničkih radionica

PIŠE: Branko Nad
FOTO: UFZG

Na Sveučilištu u Zagrebu Učiteljskom fakultetu održan je 3. lutkarski festival LUF UF, uz pokroviteljstvo Agencije za odgoj i obrazovanje i Hrvatski centar UNIMA.

Svrha je festivala omogućiti odgojiteljima i učiteljima platformu gdje mogu predstaviti vlastito umjetničko djelovanje te ponuditi sudionicima usavršavanje u području lutkarstva.

Festival LUF UF 2025 sastojao se od dvaju glavnih segmenata: umjetničkoga programa i umjetničko-stručnoga usavršavanja. Na trodnevnom stručnom usavr-

Svjetska udruga lutkara UNIMA prepoznala je LUF UF kao jedinstven festival u svijetu jer je usmjeren na odgojno-obrazovne djelatnike, amatere, dok su lutkarski festivali obično namijenjeni profesionalnim lutkarskim kazalištima.

šavanju 120 sudionika imalo je priliku biti na šest plenarnih predavanja i sudjelovati u 15 umjetničkih radionica.

Plenarna predavanja održali su ugledni stručnjaci iz umjetničkog područja: Maja Verdonik, Iva Nemec, Kristina Horvat Blažinović, Helena Korošec, Ivana Milko-
vić i Marijana Županić Benić. Umjetničke radionice, koje su pružile praktično iskustvo i mogućnost razvoja kreativnih vještina, vodili su Josipa Kraljić, Ivana Ti-
čić, Gabrijele Šimić, Iva Nemec, Marijana Županić Benić, Helena Korošec, Nada Gudek, Anita Tolić, Margareta Peršić, Katarina Kolega, Vanja Šuško, Ljerka Pu-
kec, Diana Atanasov Piljek i Dubravko Fio-
lič.

izv. prof. dr. sc. Marijana Županić Benić

Osim predavanja i radionica, u sklopu festivala održano je i svečano otvorenje izložbe lutaka *Varijacije na temu lutke*, koje su izradili studenti Učiteljskoga fakulteta, učitelji i odgojitelji. Također, dio programa bile su i projekcije kratkih filmova nastalih stop-animacijom.

NEVIDLJIVI PROMICATELJI LUTKARSTVA

Posebnu vrijednost festivalskom programu dale su lutkarske predstave koje su izvodili odgojitelji za 200 djece zagrebačkih vrtića. Na festivalu su izvedene četiri predstave koje su kreirali odgojitelji Dječjeg vrtića Bistrac iz Ogulina, Dječjeg vrtića Bukovac iz Zagreba, Dječjeg vrtića Izvor i Dječjeg vrtića Razlićak iz Zagreba te odgojitelji i učitelji okupljeni oko lutkarske grupe Perlice iz Siska. Lutkarske su predstave bile izvedene u DV-u Trešnjevka, DV-u Kustošija, DV-u Grigor Vitez i DV-u Milan Sachs.

„Namjera nam je i u budućnosti putem LUF UF-a osnažiti i potaknuti sudionike da uključe lutkarstvo u odgojno-obrazovni proces, implementirajući inovativne metode rada s djecom i mladima te promičući umjetnički izričaj u obrazovanju”, objašnjava za *Akademski list* voditeljica i pokretačica festivala izv. prof. dr. sc. Marijana Županić Benić, pročelnica Odsjeka za odgojiteljski studij Učiteljskoga fakulteta.

Lutkarski festival Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pokrenut je 2022. godine s idejom da se promiče lutkarstvo među širom zajednicom, posebice među odgojno-obrazovnim djelatnicima koji rade s djecom u vrtićima i školama te među studentima učiteljskih i srodnih fakulteta u Republici Hrvatskoj.

Volonterke LUF UF festivala

„Lutka ima mjesto u gotovo svakoj odgojno-obrazovnoj ustanovi u Hrvatskoj, a upravo na interes za ovom vrstom umjetnosti među djecom utječu odgojitelji i učitelji, javnosti nevidljivi promicatelji lutkarstva. Predstave, koje kreiraju i izvođe za djecu, ostaju vidljive unutar same ustanove te ne postoji mjesto gdje bi svoj umjetnički rad mogli predstaviti i drugima“, ističe naša sugovornica.

S obzirom na to da su stručna usavršavanja učitelja i odgojitelja u području lutkarstva još uvijek nedovoljno zastupljena u Republici Hrvatskoj, organizacija festivala i provedba ciljanih stručnih usavršavanja putem predavanja i umjetničkih radionica važan su doprinos razvoju primijenjenoga lutkarstva u obrazovanju.

Valja spomenuti da je Svjetska udruga lutkara UNIMA prepoznala LUF UF kao jedinstven festival u svijetu jer je usmjeren na odgojno-obrazovne djelatnike, amatere, dok su lutkarski festivali obično namijenjeni profesionalnim lutkarskim kazalištima.

NEPROCJENJIVO ISKUSTVO ZA STUDENTE

Uključivanje studenata u festivalski program iznimno je važno jer im pruža priliku za neposredno iskustvo sudjelovanja u stručnom usavršavanju i umjetničkim radionicama te aktivnostima koje nisu dio redovite nastave.

„Studenti koji sudjeluju u festivalskom programu imaju priliku sudjelovati u tematski usmjerenim umjetničkim radionicama i predavanjima, što im omogućuje uvid u suvremene metode rada i različite perspektive o lutkarstvu kao interdisciplinarnoj umjetnosti, mediju umjetničkog izražavanja koji se može implementirati u stvaralački rad s djecom. Na taj način razvijaju vlastite kompeten-

Lutka ima mjesto u gotovo svakoj odgojno-obrazovnoj ustanovi u Hrvatskoj, a upravo na interes za ovom vrstom umjetnosti među djecom utječu odgojitelji i učitelji, javnosti nevidljivi promicatelji lutkarstva.

- izv. prof. dr. sc. Marijana Županić Benić, voditeljica i pokretačica festivala

cije, kreativnost i profesionalne interese“, ističe profesorica Županić Benić.

Osim toga, mnogi se studenti uključuju i u organizacijski dio festivala kao volonteri, čime se kod mladih potiče razvoj odgovornosti, timskog rada, inicijative i proaktivnosti. Aktivnim sudjelovanjem studenti ne samo da stječu praktična iskustva nego se i osnažuju za buduće djelovanje u području odgoja i obrazovanja, s naglaskom na umjetnički izričaj i inovativne pristupe u radu s djecom.

Umjetnički program čini izvedbeni dio, koji se sastoji od selektiranih amaterskih lutkarskih predstava, a osmislili su ih odgojitelji i učitelji za djecu i izvođe ih u vrtićima pred dječjom publikom. Umjetnički program čini i selektirana izložba

Volonterke LUF UF festivala

lutaka odgajatelja, učitelja i studenata, koja je ove godine izložena u Galeriji Učiteljskoga fakulteta. Umjetnički dio programa čine i projekcije lutkarskih filmova izrađenih stop-animacijom.

Važan je dio interdisciplinarnosti festivala umjetničko-stručno usavršavanje sudionika festivala u području lutkarstva putem plenarnih predavanja i umjetničkih radionica. Umjetničko-stručno usavršavanje čine predavanja renomiranih predavača umjetničkoga područja, posebice lutkarstva

i izvedbenih umjetnosti, te umjetničke radionice.

„Cilj je festivala, dakle, omogućiti sudionicima, odgojiteljima, učiteljima i studentima platformu unutar koje će se predstaviti svojim umjetničkim radom među stručnjacima i ostalim sudionicima festivala, a i izvesti predstave djeci u vrtićima“, zaključuje voditeljica i pokretačica LUF UF festivala.

Više o projektu doznajte na www.luf-uf.com

Impressum

AKADEMSKI LIST

Novine Sveučilišta u Zagrebu

Redakcija:
Tatjana Klarić Beneta
Ana Konta
Branko Nađ

Glavni urednik:
dr. sc. Petar Bilobrk

Nakladnik:
Sveučilište u Zagrebu

Za nakladnika:
prof. dr. sc. Stjepan Lakušić,
rektor

Nakladnički savjet:
prof. dr. sc. Tibor Pentek,
predsjednik,
prof. dr. sc. Dubravko Majetić,
prof. dr. sc. Tomislav Josip Mlinarić,
red. prof. art. Jasenka Ostojić

Adresa redakcije:
Trg Republike Hrvatske 14
Telefon: 01 4698 187
akademski@unizg.hr
www.akademski.hr

doc. dr. sc.

Josip Skejo

docent na Biološkom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Znatiželja, samokritičnost i beskompromisnost ključne su odlike uspješnog znanstvenika

RAZGOVARALA: Ana Konta

SNIMIO: Branko Nad i privatni arhiv

Mladi znanstvenik, hrvatski zoolog i svjetski priznati stručnjak za skakavce dr. sc. Josip Skejo, docent na Biološkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu svojim je novim otkrićem svijet znanosti učinio još bogatijim. U prvom opsežnom istraživanju monaških skakavaca u Kostariki, primjenom integrativne taksonomije u analizi 90 uzoraka, skupina hrvatskih i međunarodnih znanstvenika pod nje-

Martin Husemann, Mathias Vielsäcker i Madan Subedi.

Strastveni zaljubljenik u znanost i neumorni istraživač, Josip Skejo izlazi iz stereotipa i, mnogi će se složiti, neobičan je mladi čovjek. Dok njegovi vršnjaci sanjaju skupe mobitele, bijesne automobile i egzotična putovanja, on svoja terenska istraživanja u daleke zemlje uglavnom financira sam, baš kao i objave radova u znanstvenim časopisima. Potpuno je po-

Strastveni zaljubljenik u znanost, dobitnik brojnih nagrada i neumorni istraživač potpuno je posvećen znanosti pa svoja terenska istraživanja i ekspedicije u daleke zemlje uglavnom financira sam, a njemu u čast jedan je nepalski zoolog rod skakavaca nazvao *Skejotettix*

govim vodstvom otkrila je osam dosad nepoznatih vrsta koje se značajno razlikuju od svih dosad poznatih vrsta. Na istraživanju su radili hrvatski znanstvenici Niko Kasalo s Instituta Ruđer Bošković, prof. dr. sc. Damjan Franjević, prof. dr. sc. Tomislav Domazet-Lošo i Domagoj Bogić te kolege iz Nepala, Njemačke, Kanade i SAD-a: Daniel H. Janzen, Winnie Hallwachs, Allison Brown,

svećen svojem pozivu i studentima, koji ga svaki dan iznova nadahnjuju, a svaki slobodan trenutak koristi za boravak u prirodi, čitajući i listajući enciklopedije ili gledajući dokumentarce o životinjama, gljivama i biljkama.

Josip Skejo autor je 6 znanstvenih knjiga i više od 70 znanstvenih članaka te koautor više od 150 stručnih radova. Uz

to, dobitnik je Državne nagrade za znanost 2022. godine, Rektorovih nagrada 2012., 2013. i 2015. godine, Posebnoga rektorova priznanja 2017. godine, dviju nagrada BRDO za najboljeg asistenta na Biološkom odsjeku PMF-a 2022. i 2023. i Godišnje nagrade za znanost PMF-a 2022. godine. Nedavno je postigao još jedan spomena vrijedan uspjeh: na platformi iNaturalist nalaz endemske vrste monaškoga skakavca (*Scaria bimaculata*) koji su opisali on i kolega Kasalo odbran je 29. ožujka 2025. za Opažanje dana (<https://www.inaturalist.org/observations/206313045>). Uz to, ova su dva mlada znanstvenika nedavno objavila *Atlas monaških skakavaca središnje Amerike*.

Istraživanje koje ste objavili kao skupina znanstvenika u prestižnom znanstvenom časopisu *Diversity* važan je doprinos za razumijevanje ove slabo istražene skupine kukaca. Možete li nam reći nešto o monaškim skakavcima i objasniti što ovo istraživanje znači za očuvanje bioraznolikosti tropskih ekosustava?

Monaški skakavci (porodica Tetrigidae) najslabije su proučena porodica skakavaca na svijetu. Radi se o minijaturnim skakavcima vezanima uz vlažna staništa i najčešće manjima od jednog centimetra, pa ih većina ljudi najčešće i ne primijeti. Često nisu ni u fokusu ekoloških istraživanja jer se radi o briofazima (jedu mahovine), algivorima (jedu alge), lihenivorima (jedu lišajeve), mikofazima (jedu gljive) i detritivorima, koji jedu raspadajuću organsku materiju. Najveća je raznolikost vrsta u

tropima, gdje živi više od 1500 od poznatih 200 vrsta, a to je tako jer ondje ima najviše vlažnih mikrolokaliteta, od lokvica do vlažna listinca na tlu šume ili vlažnih grana prekrivenih mahovinom, lišajevima i gljivama na stoljetnim stablima.

Naše je istraživanje prvo koje je objedinilo morfološke metode, odnosno usporedbu skakavaca na temelju njihova izgleda, s molekularnim metodama, odnosno usporedbom DNK sekvenci kod gena kod kojega znamo iz istraživanja drugih skupina skakavaca da je jedinstven za svaku vrstu. Takav gen zovemo barkod gen jer kad ga sekvenciramo, možemo točno reći kojoj vrsti pripada i tako doznati mnogo o toj vrsti, što nismo mogli samo na temelju izgleda, primjerice kojoj je vrsti najrodnija, kad im je živio zajednički predak i sl.

MEĐUNARODNA SURADNJA KLJUČ JE USPJEHA

Koliko ste dugo radili na tom istraživanju i gdje ste ga provodili?

Otprilike dvije godine, s povremenim pauzama. Kontaktirali su nas kolege iz Kanade koji su imali mnogo primjeraka monaških skakavaca i njihove sekvence, ali nisu imali iskustvo u njihovoj taksonomiji da podatke interpretiraju do kraja. Tu smo uskočili Niko Kasalo i ja, koji smo nedavno objavili *Atlas monaških skakavaca središnje Amerike*. Makro-

fotografije primjeraka radili su kolege iz Njemačke tako da je istraživanje bio radeno u Kostariki (terenski dio), Kanadi (molekularni dio), Hrvatskoj (identifikacija) i Njemačkoj (fotografija). Često se udružujemo u velike timove i različiti znanstvenici rade različiti dio posla kako bismo imali što potpuniju sliku.

U sklopu istraživanja morate često obrađivati zbirke u muzejima, putovati na teren, na razna mjesta diljem svijeta i surađivati s kolegama iz međunarodnog okružja. Biste li mogli izdvojiti neke zanimljivosti i anegdote sa svojih istraživanja?

Tako je. Jedan od najtežih dijelova posla je putovanje po različitim muzejima kako bismo proučili holotipove. Svaka vrsta ima jedan holotip, a radi se o prvom primjerku neke vrste koje je autor označio latinskim imenom vrste pa nekad, tek kad vidite holotip, otkrijete da se mnogo godina pod nekim imenom vodila potpuno pogrešna vrsta. Holotipovi se nalaze u različitim europskim muzejima, a za monaške skakavce najvažniji su Madrid, Pariz, Karlsruhe, Berlin, Dresden, St. Petersburg i Shaanxi, pa treba i vremena i novca i volje da se prouče svi ti primjerci ili da se poveže s kustosima otamo koji bi mogli poslati materijal na posudbu.

Jedna od zanimljivosti s terena, a koja uopće nije vezana za skakavce, s prve je ekspedicije na Madagaskar. U želji da vidim fosu, najvećeg predatora na Madagaskaru (*Cryptoprocta ferox*), s pokojnom Davorkom Kitonić kupio sam kobasice da ju namamim. Prva fosa koja je ušla u kolibu ukrala je punu vrećicu kobasica, a drugu smo morali nahraniti komadićima livanjskoga sira.

Znanstvena istraživanja jako su skupa. Kako uspijevate osigurati financijsku potporu za svoja istraživanja?

Nikako ili gotovo nikako. S vremenom sam postao stručnjak za provođenje *low-cost* znanstvenih istraživanja. Na monaškim je skakavcima dosad toliko malo ljudi radilo da je područje bilo potpuno otvoreno i prvo je trebalo opisati mnoge vrste iz starih zbirki samo na temelju izgleda. Tijekom nekoliko godina slučajno sam postao stručnjak za ovu skupinu jer sam bio jedan od entomologa koji ima najveću bazu fotografija primjeraka na kojima su radili prethodni stručnjaci. Studenti koji su bili zainteresirani za rad na ovoj skupini došli su sami od sebe

pa sam uskoro utemeljio i mali hrvatski tim stručnjaka za monaške skakavce. Dugo smo sva terenska istraživanja radili o svom trošku, a studenti su se pomalo osamostaljivali i počeli prijavljivati svoje projekte. Ekspedicije na Madagaskar i odlaske u europske muzeje financirao sam do sada iz osobnog budžeta, a objavu znanstvenih radova financiram ili iz osobnog budžeta ili iz sveučilišne potpore istraživanjima, ili jednostavno objavljujem u slabijim i jeftinijim časopisima pa često dobijem poziv za besplatnu objavu u prestižnijim časopisima. Dosta se toga financira kroz međunarodne suradnje, primjerice molekularni dio istraživanja, pa zbog toga i surađujem s mnogim kolegama i svoje rezultate često uklapam u njihova istraživanja.

DJEČAK KOJI JE LOVIO KUKCE

Koje biste svoje otkriće izdvojili najvažnijim u kontekstu svjetske znanosti?

Najpravednije bi bilo reći da je nemoguće sam odrediti što bi bilo najvažnije jer to može samo povijest pokazati, ali bih kao radove koji mi se čine najvažnijima izdvojio set radova koji sam objavio tijekom i nakon doktorata, a koji su se ticali rekonstrukcije pretka eukariota, tj. svih kompleksnih organizama. Otkrili smo da je predak eukariota najvjerojatnije imao mitohondrije, više jezgri, zatvoreni mitozu i nije bio fagotrof. Do sada se mislilo da je mitohondrij ušao fagocitozom u već postojećeg pretka eukariota, koji je imao jednu jezgru sa zatvorenom mito-

zom, pa smo u nekoliko radova preokrenuli dosadašnju paradigmu pogleda na ranu eukariotsku evoluciju.

Otkrijte nam, molim vas, nešto o sebi. Što vas je kao dječaka zanimalo, odakle fascinacija skakavcima, te kako ste se odlučili posvetiti znanosti nakon završene srednje škole?

Rodio sam se u Šibeniku, a mogao bih reći da su me oduvijek zanimali kukci (bube), koje sam lovio u tegle brzo nakon što sam prohodao. Najprije sam htio biti veterinar, a onda sam otkrio da postoji zoologija i to je bila iskra koja je u meni stalno tinjala i kojoj sam se stalno vraćao. Završio sam kao franjevački sjemeni-

štarac Franjevačku klasičnu gimnaziju s pravom javnosti u Sinju, u kojoj sam dobio jaku klasičnu (humanističku) i jaku znanstvenu naobrazbu, i to danas smatram jednom od najboljih odluka.

Čovjek ste neiscrpne energije, volite rad sa studentima i kolegama. Gdje nalazite snagu, koje su vaše težnje i misija, te kako sve što zacrtate stižete napraviti?

Obožavam rad sa studentima jer me uvijek iznova nadahnjuju. Primjerice, na nekim zadacima koje ponavljam godinama kao primjere, studenti postavljaju pitanja kakva nikad nisam čuo i nude točna rješenja kakva nisam nikad prije pretpostavio. Brbljav sam i hiperaktivan pa se ne trebam truditi naći snagu i energiju, baš suprotno, možda se nekad trebam potruditi da nešto izložim ili objasnim manje teatralno.

SKEJOTETTIX – SKAKAVAC NAZVAN PO JOSIPU SKEJI

Po vama je nazvan i jedan rod skakavaca. To je doista osobita čast i veliko priznanje za jednog mladog znanstvenika. Možete li nam reći tko je inicirao tu ideju?

Nepalski zoolog i šumar Madan Subedi otkrio je novi rod skakavaca tijekom rane faze naše suradnje, u kojoj sam ga mentorirao kako se identificiraju vrste monaških skakavaca u Nepal i kako će i kada znati da barata novim vrstama, a on je jedan rod odlučio nazvati *Skejotettix*, što je neopisiva čast i priznanje. Za sada rod *Skejotettix* ima

pet vrsta, a Madan očekuje da će se otkriti još mnoge jer se radi o kratkokrilim i beskrilnim vrstama koje nemaju veliku mobilnost pa gotovo svaka dolina ima svoju vrstu toga roda u Nepal.

U zoologiji je tradicija i nepisano pravilo da nikad ne nazivate nove svoje koje otkrijete po sebi jer će i onako uz imena tih vrsti uvijek pisati vaše ime. Smiješno je što smo u kasnijoj suradnji zajedno otkrili nekoliko novih vrsta iz roda *Skejotettix* u Nacionalnom parku Shibapuri-Nagarjun, pa bi netko mogao pomisliti da sam sam po sebi nešto imenovao.

Koje karakteristike treba imati mladi znanstvenik da bi se svrstao u svjetski vrh znanosti?

Znatiželja, (samo)kritičnost i beskompromisnost. Znatiželja otkrije neriješeni znanstveni problem; (samo)kritičnost postavi hipoteze i alternativne hipoteze koje bi mogle riješiti problem, a beskompromisnost odbaci netočne hipoteze, odnosno dovede do rješenja problema.

Koliko su hrvatski znanstvenici cijenjeni u Europi i svijetu te kolika je njihova tzv. znanstvena vidljivost?

Ima mnogo hrvatskih znanstvenika koji su cijenjeni u inozemstvu, a znanstvena vidljivost nekih znanstvenika i njihovih grupa je golema. Kao i u svim poslovima, i u znanosti ima boljih i lošijih znanstvenika, no u cjelini bih rekao da hrvatska znanost ima prolaznu ocjenu. Veći problem od boljih i lošijih znanstvenika, barem što se tiče istraživanja bioraznolikosti, jest nedostatak terenskih istraživanja. Bioraznolikost naše zemlje na samom je vrhu ljestvice svjetske bioraznolikosti ako gledamo broj vrsta po kilometru kvadratnom, ali smatram da se nedovoljno radi na istraživanju i promidžbi te iste bioraznolikosti.

Iznimno ste posvećeni znanosti i postignućima u svojem području. Imate li uopće slobodnog vremena i kako ga provodite? Ostane li vam vremena za neki hobi, knjigu, posjet kazalištu ili kinu?

Imam i nemam. Potpuno sam opčinjen prirodom pa mi i hobiji najčešće uključuju bilo kakav boravak u prirodi, od znanstvenih i neznanstvenih terena, fotografiranja kukaca i ostalih organizama, planinarenja, vrtlarstva, ili makar virtualni boravak u prirodi, čitajući i gledajući enciklopedije ili gledajući dokumentarce o životinjama, gljivama i biljkama.

U zadnje me je vrijeme posebno oduševila knjiga Borisa Kryštufeka, slovenskoga stručnjaka za sisavce svjetskoga glasa, pod naslovom *Voles and lemmings (Arvicolinae) of the Palearctic Region*, tj. *Voluharice i voluhari (Arvicolinae) Palearktike*, koja sadržava nevjerojatno detaljan pregled svih vrsta voluhara i voluharica, crteže zuba, zemljovide rasprostranjenosti i popis svih imena pod kojima su do sada vrste bile zabilježene. Rijetko kad se nađe tako dobar i detaljan pregled neke skupine na tako velikom zemljopisnom području.

Poštovani docente Skejo, hvala vam najljepša na otvorenosti i želim vam od srca još puno poticajnih istraživanja i otkrića koja će pridonijeti hrvatskoj te svjetskoj znanosti. ///

U Hrvatskoj je prvi put izvedena opera

Hipolit i Aricija

Jean-Philippe Rameau skladao je u pedesetoj godini života operu *Hipolit i Aricija*, koja je ostavila ne samo neizbrisiv trag u francuskoj baroknoj glazbi nego i odredila povijesni trenutak za hrvatsku glazbeno-scensku izvedbenu praksu.

PIŠE: Gabriela Štegl, 4. god. int. studija muzikologije i 1. god. dipl. studija kroatistike
FOTO: Branko Nad

U Hrvatskoj se ova opera prvi put izvela u režiji doc. art. Lee Anastazije Flegger i pod umjetničkim vodstvom asistenta Franje Bilića, mag. mus., 11. travnja 2025. u Koncertnoj dvorani Blagoja Berse na Sveučilištu u Zagrebu Muzičkoj akademiji. Izvedba se emitirala i uživo.

Nakon premijerne izvedbe, opera se reprizirala pod umjetničkim vodstvom studenta i studentica smjera dirigiranja s Muzičke akademije. Tako je sljedeći dan izvedbom ravnala studentica Nika Kožar, 14. travnja ravnao je Martin Pleše, a dan nakon Marija Andela Biondić. U projektu su sudjelovali studentice i studenti Muzičke akademije, Akademije dramske umjetnosti, Akademije likovnih umjetnosti, Studija dizajna Arhitektonskoga fakulteta i Tekstilno-tehnološkoga fakulteta.

Radnja započinje prologom u kojemu se sukobljavaju Dijana i Amor. Dijaninu gracioznu i svečanu ulogu vrsno su utjelovile sopranistice Vlatka Kadarić u prvoj postavi i Damjana Apostolovski u drugoj, a razigranoga i nestašnoga Amora na simpatičan i vedar način prenijele su Mihaela Kristina Mlinarić i Barbara Pijetlović. Kontrast tih dviju uloga izražen je i u kostimografiji. Dijanino blještavilo izražava eleganciju i ozbiljnost. Amor, s pomoću ukomponiranih modernih motiva, dolazi na pozornicu i odlazi s nje sav u ružičastom, na romobilu, s dva pištolja kojima pogađa one za koje želi da se zaljube, obvezno pritom imajući u džepovima konfete za posebne prigode.

Prvi čin na scenu dovodi Ariciju, posljednjega potomka Palanta, neprijate-

lja kralja Tezeja, koja se mora zarediti u Dijaninu hramu. No, prije toga, Tezejev sin Hipolit i Aricija jedno drugomu otkriju uzajamnu ljubav te mole Dijanu za pomoć. Hipolitovu ulogu uvjerljivo su utjelovili visoki tenori Aljaž Žgavc i Marko Antolković, prenoseći pritom publici svaku emociju koju je zasigurno morao osjećati i sam Hipolit. Aricijinu su osobnost vjerno prenijele sopranistice Mia Raguž i Antonija Žarković, donoseći na pozornicu svu krhkost i nježnost same uloge. Obostrana ljubav naslovnih likova izražena je u plesnim koreografijama koje su ih nerijetko pratile tijekom izved-

be. Zatim dolazi Fedra, Tezejeva supruga, kako bi se uvjerila da će zavjet biti položen pa se razbjesni kada otkrije Aricijinu neposlušnost. Zapovjedi pustošenje hrama, no Dijana silazi s Olimpa kako bi to spriječila te obećava ljubavnom paru zaštitu. Odlučnu i samouvjerenu Fedru utjelovile su sopranistice Nela Katalenić Klinar i Marija Žalac i mezzosopranistica Nada-Tomica Klišanin.

U drugom činu prikazan je Tezej u Hadu. Njegovu bolnu ulogu prenijeli su bas-bariton Jakov Kalajžić i bariton Josip Galić, koji su publici mogli izazvati trnce prikazujući svu ranjivost koju je u sebi držao Tezej. Kostim mu je rastrgan i prekriven krvlju, što je uzrokom pretrpljenih muka koje mu je nanijela Tizifona, Plutonova podanica te jedna od Eumenida, koja zajedno s paklenim slugama uživa u tome. Tezej moli svojega oca Neptuna za pomoć koja mu je obećana. Prije nego što napusti podzemlje, tri Parke ili Sudenice predviđaju mu pakao koji će pronaći u vlastitom domu.

Treći čin prikazuje Fedru u Tezejevoj palači kako razmišlja o izjavljivanju ljubavi svojem posinku Hipolitu. Pritom je scena u potpuno novom ruhu: unatoč baroknom namještaju, Fedra je odjevena u moderni komplet trenirke, a oko nje su lopta za pilates i električna sprava za

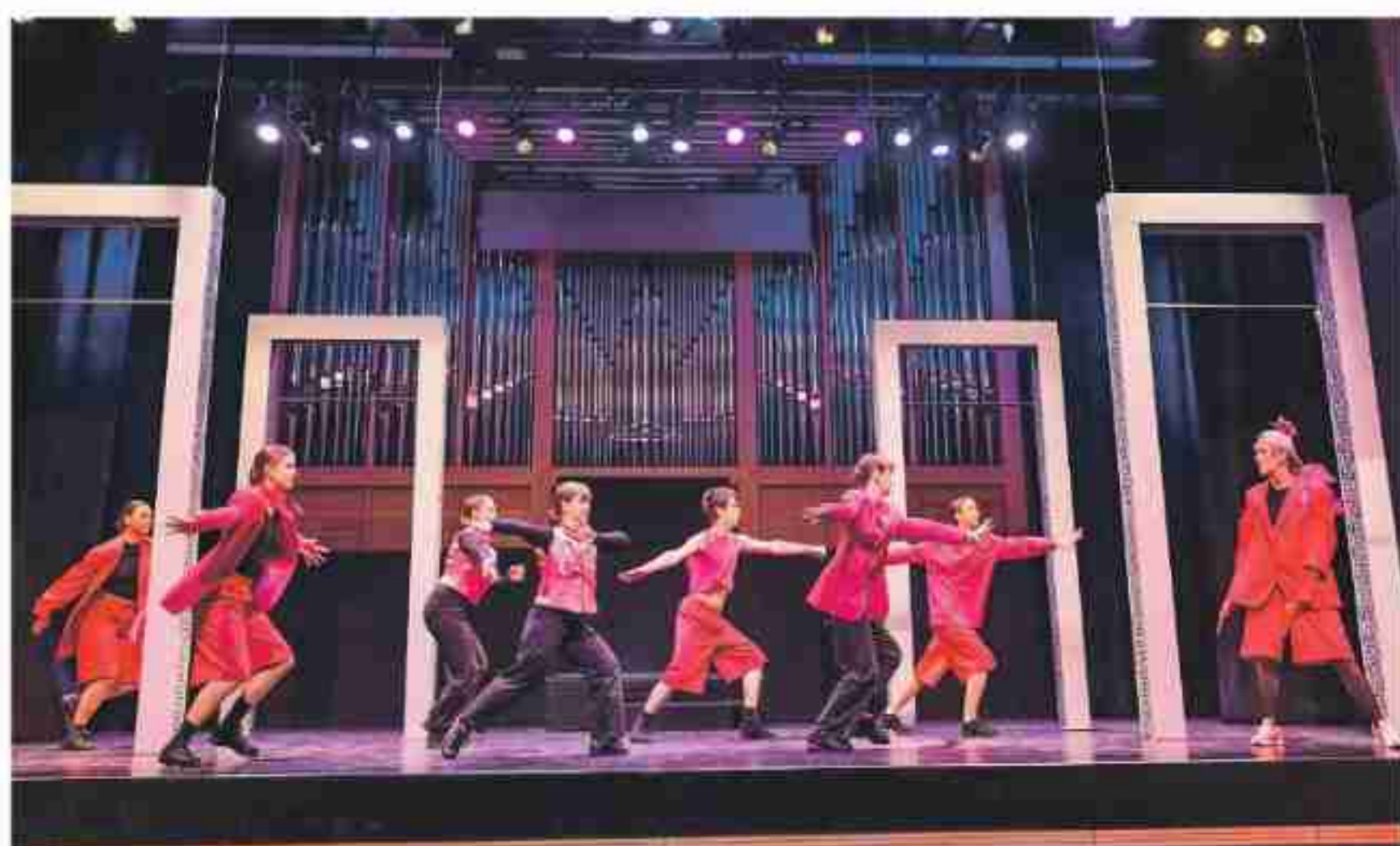
vježbanje. Hipolit joj govori kako voli Ariciju pa Fedra u navali bijesa pokušava počiniti samoubojstvo, u ovoj režiji škarama, a Hipolit ju sprječava. Dolazi Tezej i pogrešno tumači prizor kao Hipolitov napad na Fedru, sjetivši se proročanstva. Poziva Neptuna da kazni Hipolita.

U četvrtom činu Hipolit i Aricija bježe u Dijaninu svetu šumu te se odlučuju na zajednički život u progonstvu. Iznenada se pojavljuju Neptunovi sljedbenici koji ubiju Hipolita. Fedra, doznajući što se dogodilo, zbog grižnje savjesti izvrši samoubojstvo popivši otrov, no prije smrti želi otkriti istinu Tezeju.

Peti čin donosi rasplet: Dijana pokušava utješiti Ariciju te oživljava Hipolita, a na posljeticu se i pomiri s Amorom. Zaključno, dolazi do vjenčanja Hipolita i Aricije koje je prikazano na moderan način. Na platnu se emitiraju videozapisi Hipolita i Aricije iz svakodnevnoga života, izvođe se tradicionalni svatovski plesovi, Aricija baca buket, a na kraju se sve obilježi i vječnom uspomenom – fotografijom.

Neizostavnu ulogu u izvođenju ovoga opsežnog projekta imali su Simfonijski orkestar i Zbor Muzičke akademije, koji su usklađeno pratili soliste do posljednjega takta, a uz njih, scenu su na dojmljiv način od početka do kraja opere upotpunjavali i studentice i studenti

glume i suvremenoga plesa s Akademije dramske umjetnosti. Modernija kostimografija u ovoj režiji zasluga je studentica Tekstilno-tehnološkoga fakulteta, ali i studentica i studenta s Akademije likovnih umjetnosti, koji su pridonijeli kreiranjem dodatnih elemenata kao što su maske i šeširi. Scenografija je nastala uz ideje studentica Arhitektonskoga fakulteta, u čijoj su realizaciji pomogli i studentice i studenti Akademije dramske umjetnosti. Doprinos scenskom izgledu dala su i likovna djela čiji su autori studentice i student Akademije likovnih umjetnosti, a koja su posebno važnu ulogu imala u oblikovanju Dijanina hrama.

Na inicijativu izv. prof. dr. sc. Ivana Čurkovića, Odsjek za muzikologiju organizirao je niz aktivnosti usmjerenih na edukaciju, popularizaciju teme i dijalog pod nazivom *Ususret Hipolitu i Ariciji*. Održane su projekcije videosnimki dviju inozemnih izvedbi opere, tri predavanja stručnjaka i stručnjakinja za francusku književnost, kazalište i operu 17. i 18. stoljeća, jedna studentska tribina i jedan okrugli stol. Projektne aktivnosti studentica Odsjeka za muzikologiju uključivale su i pisanje tekstova za programsku knjižicu te kreiranje sadržaja za društvene mreže. Studentice i studenti Odsjeka za glazbenu pedagogiju i tambure osmislili su i interaktivnu radionicu za mlade, kojoj je cilj bio približiti ovo glazbeno djelo i pripremiti za dolazak na samu izvedbu. Polaznice i polaznici radionice mogli su se povezati s operom na razne načine. Pokretači radnje su Dijana i Amor, koji su ih potaknuli na razmišljanje kojoj se strani prikloniti. Voditeljice i voditelji radionice omogućili su također i zajedničko pjevanje zbornih dionica, glazbene igre i kvizove, ali i upoznavanje s odabranim glazbenim brojevima. Odsjek za glazbenu pedagogiju i tambure također je osmislio audiovizualni materijal za društvene mreže.

Ovakva izvedba nije samo uspješno oživjela barokne značajke umjetnosti, nego je doprinijela i svojim modernim, suvremenim potpisom. I kao takva, zasigurno će ostaviti snažan trag u povijesti hrvatske izvedbene prakse, potvrđujući kako i klasična glazba, kreativnim i inovativnim pristupom, može privući sve generacije.

REKTORSKI
ZBOR
REPUBLIKE
HRVATSKE

Rektorski zbor Republike Hrvatske objavljuje da su sveučilišta u Republici Hrvatskoj objavila, u skladu sa člankom 69. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti

**NATJEČAJE ZA UPIS
STUDENATA U PRVU
GODINU SVEUČILIŠNIH
PRIJEDIPLOMSKIH
STUDIJA, SVEUČILIŠNIH
INTEGRIRANIH
PRIJEDIPLOMSKIH I
DIPLOMSKIH STUDIJA
TE STRUČNIH
PRIJEDIPLOMSKIH STUDIJA
U AKADEMSKOJ GODINI
2025./2026.**

na mrežnim stranicama:

Rektorskoga zbora Republike Hrvatske:
www.rektorski-zbor.hr

Sveučilišta u Zagrebu:
www.unizg.hr

Sveučilišta u Rijeci:
www.uniri.hr

Sveučilišta u Splitu:
www.unist.hr

Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku:
www.unios.hr

Sveučilišta u Zadru:
www.unizd.hr

Sveučilišta u Dubrovniku:
www.unidu.hr

Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli:
www.unipu.hr

Sveučilišta Sjever:
www.unin.hr

Sveučilišta u Slavonskom Brodu:
www.unisb.hr

Sveučilišta obrane i sigurnosti „Dr. Franjo Tuđman“:
www.sois-ft.hr

Hrvatskog katoličkog sveučilišta:
www.unicath.hr

Libertas međunarodnog sveučilišta:
www.libertas.hr

Sveučilišta VERN:
www.vern.hr

Sveučilišta Algebra Bernays:
www.algebra.hr

Održan MediFER 2025

PIŠE: **Leonarda Šmigmator,**

predsjednica Studentske sekcije za Pulmologiju Sveučilište u Zagrebu Medicinski fakultet

FOTO: MediFER

U organizaciji studenata Medicinskoga fakulteta i Fakulteta elektrotehnike i računarstva, u dvorani Miroslav Čačković na Medicinskom fakultetu održan je *MediFER 2025* – multidisciplinarni projekt koji je okupio brojne studente, stručnjake i zaljubljenike u područje biomedicine i tehnologije.

Tijekom raznovrsna i sadržajno bogata programa sudionici su imali priliku sudjelovati na stručnim predavanjima i panel-raspravama koje su pokrivale aktualne teme o utjecaju klimatskih promjena na ljudsko zdravlje, digitalnoj transformaciji zdravstva i telemedicini. Projekt je otvorio prostor za interdisciplinarnu suradnju, razmjenu znanja te povezivanje studenata iz različitih sveučilišnih sredina.

MediFER
je prostor dijaloga,
razumijevanja i
zajedničke vizije
budućnosti
zdravstva.

Posebnu vrijednost *MediFER*-a čini upravo njegova edukativna i povezujuća dimenzija –sudionici su, osim stručnog usavršavanja, imali priliku upoznati kolege iz drugih područja, razmijeniti ideje i ostvariti nova poznanstva koja mogu potaknuti daljnje projekte i suradnje.

Organizacijski tim, sastavljen od studenata medicine (Leonarda Šmigmator, Lara Maria Stričak, Jelena Šupraha, Klara Šošić, Blanka Škvorc) i studenata FER-a (Sara Rivić Carević, Karlo Žižić, Fran Saganić), mjesecima je radio na pripremi projekta, a rezultat rada bio je veliki broj zadovoljnih sudionika simpozija (njih preko 150). Događaj su otvorili rektor Sveučilišta u Zagrebu **prof. dr. sc. Stjepan Lakušić**, prodekan za međunarodnu suradnju Medicinskoga fakulteta **prof. dr. sc. Miloš Judaš**, redoviti profesor u trajnom zvanju na FER-u **prof. dr. sc. Sven Lončarić** i **Andreas Capstack**, 1st Secretary Political u ime Britanskoga veleposlanstva u Zagrebu.

Nakon svečanog otvaranja, uslijedila su predavanja i panel-rasprave koje su tematski bile podijeljene u dva glavna bloka. Prvi je obuhvaćao teme povezane

Panel „Digitalna transformacija zdravstva i telemedicina“, voditelj panela Mladen Kovaček i panelisti Mateja Janković Makek, Mario Ravić, Željka Lučev Vasić, Ratko Magjarević, Zoran Rumboldt

s klimatskim promjenama, a drugi se bavio digitalizacijom medicine. Održana su četiri predavanja i dvije panel-rasprave, koje su obuhvatile širok spektar tema.

Prvo predavanje pod nazivom *Klimatske promjene i pluća* održao je pulmolog **prim. dr. sc. Đivo Ljubičić**. Govoreći iz perspektive kliničke prakse i dugogodišnjeg iskustva, primarijus Ljubičić izložio je utjecaj sve prisutnijih klimat-

skih promjena na respiratorno zdravlje. Istaknuo je kako porast temperature, zagađenje zraka, povećana razina peluda i ekstremni vremenski uvjeti značajno pogoršavaju stanje bolesnika s kroničnim plućnim bolestima poput astme i kronične opstruktivne plućne bolesti (KOPB). Naglasak je stavio na ranjive skupine: djecu, starije osobe i bolesnike s kroničnim bolestima, kao i na potrebu za preventivnim mjerama i prilagodbom

zdravstvenoga sustava novim izazovima.

Nakon njega, predavanje pod nazivom *Biološko tkivo u električnom polju* održao je **prof. dr. sc. Igor Lacković** s Fakulteta elektrotehnike i računarstva. Njegovo izlaganje ponudilo je uvid u fascinantni svijet bioelektrike, područja koje istražuje ponašanje bioloških tkiva pod utjecajem električnoga polja. Posebice zanimljiv bio je prikaz primjena ove tehnolo-

Organizacijski tim i rektor Sveučilišta u Zagrebu: Fran Saganić, Klara Šošić, Leonarda Šmigmator, Stjepan Lakušić, Jelena Šupraha, Sara Rivić Carević, Blanka Škvorc, Lara Maria Stričak, Karlo Žižić

Organizacijski tim: Fran Sagatić, Karlo Žižić, Klara Šošić, Jelena Šupraha, Blanka Škvorc, Sara Rivić Carević, Leonarda Šmigamor i Lara Maria Stričak

gije u kliničkoj praksi te suradnje između inženjera i liječnika u njezinu razvoju.

Nakon kraće stanke, uslijedio je prvi panel pod nazivom *Medicina, tehnologija i klimatske promjene*, u kojem su sudjelovale tri stručnjakinje iz različitih područja: **doc. dr. sc. Marija Gomerčić Palčić**, **prof. dr. sc. Iskra Alexandra Nola** i **prof. dr. sc. Maja Telišman Prtenjak**. Panel je moderirao Mladen Kovaček, osnivač *Future is now* konferencije. Rasprava je obuhvatila teme poput učinka temperature na radnu sposobnost, onečišćenja zraka i njegove povezanosti s alergijama i astmom te predviđanja utjecaja klimatskih promjena na populaciju. Sugovornice su se složile da je za rješavanje ovih izazova nužna suradnja između medicinskih i tehničkih znanosti, ali i snažna institucionalna potpora i edukacija građana.

Program je nastavljen predavanjem *Digitalna patologija*, koje je održao **prof. dr. sc. Ivan Damjanov**, jedan od najistaknutijih hrvatskih patologa i profesor emeritus na Sveučilištu u Kansasu. U svojem je izlaganju profesor Damjanov predstavio razvoj i primjenu digitalnih tehnologija u području patologije, koja ima ključnu ulogu u dijagnostici i određivanju terapije za mnoge bolesti, osobito maligne. Objasnio je kako digitalna patologija omogućuje bržu i precizniju analizu uzoraka, mogućnost konzultacija s kolegama diljem svijeta te razvoj umjetne inteligencije u prepoznavanju uzoraka. Također je govorio o izazovima i prilici za implementaciju ovih tehnologija u svakodnevnom radu i podučavanju studenata na fakultetu.

Uslijedio je drugi panel naziva *Digitalna transformacija zdravstva i telemedicina*, na kojem su se okupili relevantni stručnjaci iz područja medicine, tehnike i biomedicinskog inženjeringa. U panelu su sudjelovali **doc. dr. sc. Mateja Janković Makek**, **Mario Ravić**, **izv. prof. dr. sc. Željka Lučev Vasić**, **prof. dr. sc. Ratko Magjarević** i **prof. dr. sc. Zoran Rumboldt**. Moderator je bio, kao i u prethodnom panelu, Mladen Kovaček. U dina-

tetskom predvorju održao se domjenak, na kojem su se nastavile rasprave i razmjena ideja, kao i upoznavanje i povezivanje studenata i stručnjaka.

Organizatori ističu da je posebna vrijednost *MediFER*-a upravo u stvaranju prostora za povezivanje. U vremenu kada se granice između znanstvenih disciplina brišu, a zdravstveni sustav sve više oslanja na informatička i inženjerska rješenja, ključno je stvarati mostove između liječnika i inženjera. *MediFER* upravo to omogućuje: susret mladih ljudi s vizijom, spremnih učiti jedni od drugih.

Projekt se održao uz potporu brojnih institucija i partnera, uključujući Sveučilište u Zagrebu, Grad Zagreb, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih i Britansko veleposlanstvo. Događaj su sponzorirali JGL, Yasenka, L'Oréal, Multivita+, Golden Stuff, Agropošta, Row Spirit i Sveučilišna tiskara. Njihova je potpora omogućila da događaj bude ne samo edukativan nego i obogaćen brojnim popratnim sadržajima.

Bitno je istaknuti da je *MediFER* rezultat inicijative samih studenata koji su prepoznali potrebu za ovakvim oblikom povezivanja i razmjene znanja. Ideja je rođena iz spontanoga razgovora između

tehnologije. Na taj način želja je dodatno ojačati mrežu znanja, razmjene iskustava i zajedničkoga djelovanja.

Osim što obrazuje, *MediFER* i nadahnjuje. Potaknuo je studente na pokretanje vlastitih inicijativa, usmjerio ih prema projektima digitalizacije zdravstvene skrbi, a nekima čak i otvorio vrata prema novim karijerama. Tijekom razgovora i na predavanjima rodile su se ideje o zajedničkim aplikacijama i projektima.

MediFER nije samo simpozij. On je prostor dijaloga, razumijevanja i zajedničke vizije budućnosti zdravstva. U vremenima kada se zdravstveni sustavi diljem svijeta suočavaju s velikim izazovima – od starenja populacije do manjka medicinskoga osoblja i porasta incidencije kroničnih bolesti – upravo interdisciplinarni pristupi mogu ponuditi održiva rješenja.

Studenti koji stoje iza ovoga projekta pokazuju da se promjena može graditi od ideje. Njihova je poruka jasna: budućnost medicine ne pripada samo liječnicima, niti samo inženjerima – ona pripada onima koji su spremni surađivati, učiti i stvarati zajedno.

Kao zaključak, *MediFER 2025* još je jednom potvrdio svoju relevantnost, originalnost i potencijal. U vremenu brzih promjena i sve veće kompleksnosti zdravstvenih i tehnoloških izazova, ovakve inicijative pružaju nadu, smjer i nadahnuće. A iza svega stoji skupina mladih ljudi koji vjeruju da je moguće učiti, surađivati i stvarati – zajedno.

Uz potporu institucija i stručnjaka, ali i poticajno ozračje međusobnoga poštovanja i entuzijazma, *MediFER* je postao više od simpozija: postao je mjesto koje okuplja one koji žele graditi zdravstvo budućnosti, pomoću tehnologije, znanja i međuljudske povezanosti.

U svijetu u kojem često govorimo o podjelama i nesporazumima, *MediFER* je dokaz da mladi ljudi mogu stvoriti poveznicu – između fakulteta, znanosti i disciplina. Nadamo se da će takvih mostova biti sve više.

Zato s nestrpljenjem iščekujemo *MediFER 2026* i sve buduće naraštaje koji će ga stvarati. ///

Panel „Medicina, tehnologija i klimatske promjene“ - voditelj panela Mladen Kovaček i panelistice Marija Gomerčić Palčić, Iskra Alexandra Nola, Maja Telišman Prtenjak

studentica medicine i studenata FER-a, a posjećenost simpozija dokazuje da postoji stvarna potreba za ovakvim formatom. U planu je daljnje širenje platforme, uključivanje većega broja fakulteta te međunarodna suradnja radi stvaranja mjesta za razmjenu znanja na presjeku medicine i

Predavači i organizacijski tim: Marija Gomerčić Palčić, Jelena Šupraha, Karlo Žižić, Ratko Magjarević, Sara Rivić Carević, Željka Lučev Vasić, Zoran Rumboldt, Blanka Škvorc, Mario Ravić, Lara Maria Stričak, Klara Šošić, Jan Kolić, Ivan Damjanov, Igor Lacković, Fran Sagatić, Mateja Janković Makek, Leonarda Šmigamor